SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE — *Ljubljana, ponedeljek 11. decembra 1950* — LETO XI., ŠT. 291 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

UDELEŽBA V GORIŠKEM, SEŽANSKEM, IDRIJSKEM IN TOLMINSKEM OKRAJU NAD 99 ODSTOTNA

V večini okrajev, kjer so bile včeraj volitve v okrajne ljudske odbore, je bil odziv izreden

Včeraj so bile volitve v nove okrajne oziroma mestne ljudske odbore v trinajstih okrajih ter v mestih Kranj in Jesenice. Že do samega začetka volitev so od vse povsod prihajala poročila o budnicah, o lepo okrašenih mestih in trgih, posebno pa voliščih ter o velikem zanimanju volivcev za volitve. Nadaljnji potek volitev pa je kljub izredno slabemu vremenu in visokemu snegu, ki je zapadel zlasti v hribovitih predelih, prekosil vsaka pričakovanja. Na mnogih voliščih so dosegli 100 odstotno udeležbo že kar v prvih dopoldanskih urah, opoldne pa so bili že kar celi okraji tik pred zaključitvijo volitev. Mnogi delovni kolektivi, kmečke obdelovalne zadruge in množične organizacije so prihajali na volišča skupno v povorkah, po opravljenih volitvah pa so se podajali na prostovoljno delo v počastitev volitev. Po nepopolnih podatkih so posamezni okraji dosegli naslednjo udeležbo:

V goriškem okraju po nepopolnih podatkih do 19. ure 99.48%, v okraju Sežana 99.9%, Idrija 99.1%, Ilirska Bistrica 94.2%, Tolmin 99.3%, Jesenice 98%, Trbovlje 98%. V Kranju-mestu je volilo do 16. ure 96%, v okraju Radovljica do 17. ure 83.5% (z več volišč še ni poročil), v okraju Šoštanj do 17. ure 83.5% (manjkajo poročila z desetih volišč), v okraju Kočevje do 14. ure 72.8% volivcev (z več volišč manjkajo poročila).

Med najboljšimi okraji so bili Tolmin, Gorica, Idrija, Sežana, Jesenice in Kranj-mesto. V **Tolminu** je že dopoldne nad 30 volišč doseglo 100% udeležbo, ob 13. uri pa so že zaključili volitve v 50 volilnih enotah od 70 ter dosegli v vsem okraju že 95% udeležbo. Med prvimi so volitve končali v Sv. Luciji ob Soči, Drežnici pod Krnom, Poljanah, Breginju, Sedlu, Modrejcih in Podbeli. V krajevnem ljudskem odboru Livek so visoko v hribih raztreseni številni naselki, ki so po cele ure oddaljeni med seboj. Vendar pa so imeli že do devete ure na štirih voliščih 100% udeležbo.

Okraj **Idrija** je imel ob 10. uri že 62% udeležbo. Ob 12. uri pa že 91%. Že v prvih dopoldanskih urah so zaključili volitve na nekaterih volilnih enotah v Črnem vrhu, Kojskem, Želimu, Zakrižu, Sebreljah, Bukovem ter v 10. in 17. enoti v mestu Idriji.

V **Sežani** so imeli zjutraj budnico z godbo, v vaseh Tomaj in Crni Kal pa s harmoniko. Do 10. ure so dosegli 100% udeležbo v 49 od 70 volilnih enotah. Posebno lepo so bila okrašena volišča na Krasu. Po mnogih vaseh so volivci po opravljenih volitvah odšli na prostovoljno delo pri gradnji zadružnih domov in pri popravilu cest. Prvi so zaključili volitve v Smarju pri Sežani, Gradišču, Sočergi, Karli pri Sočergi, Breskovici na Krasu, Tomaševici pri Komnu, Malem Dolu, Lukovcu pri Stanjelu, Lisjakih pri Stanjelu itd.

V **goriškem okraju** so se posebno postavile vasi v Goriških Brdih, ki so bile vsepovsod slavnostno okrašene. Zadružniki vinogradniško-sadjarskih zadrug so skupno odhajali na volišče. V Novi Gorici so imeli do 8 zjutraj že 60% udeležbe. Med prvimi so zaključili volitve v Zagorju na Grgarskem, v Spodnji Branici, Taboru pri Dornbergu, Kostanjevici na Krasu, Grgarju, Fojani, Nežabnu, Medani, Smartnu, Vipolžah in drugih.

Na vseh voliščih v mestu **Jesenice** so pričele volitve že ob 5. uri zjutraj, ponekod pa celo še prej zaradi železarne, ki je obratovala kot vsak dan. Pred volitvami so imeli v mestu budnico. Mesto samo je bilo okrašeno z zastavami in parolami, posebno lepo pa so bila okrašena volišča. Do pol 11. ure je volilo že 67,5% volilnih upravičencev, do 13. ure pa že 95%. 38. volilna enota je dosegla 100% udeležbo že ob 7. uri zjutraj., 37. pa ob 8. uri. Med prvimi so zaključile volitve 12., 29., 37., 38., 50., 70. in 71. volilna enota, do 12. ure pa so že na 22 volilnih enotah od 71 enot dosegli 100% udeležbo, na ostalih 60 voliščih pa so čakali le še posameznike, ki se še niso vrnili iz železarne.

V **Kranju-mestu** so frontovci že na večer prej pozno v noč krasili volišča. Posebno lepo okrašeno volišče so imeli v kmečkem predelu Primskovo. Tretji teren je napovedal bližnjim voliščem tekmovanje v okrasitvi. Zato so domačini posebno lepo okrasili volišče in hodili drug k drugemu gledat, katero volišče je lepše. Tu so imeli tudi budnico s harmonikami, po vsem mestu pa so zvočniki prenašali partizanske pesmi že od 5. zjutraj. Delavci tovarn »Inteks«, Predilnice, Tiskanine, Iskre, Industrije bombažnih izdelkov ter tovarne Sava so po volitvah odšli na delo. Med prvimi so zaključili volitve Gorenje pri Primskovem ter Veliki hrib na Rupi. Tudi volilne enote v Struževem so bile praznično okrašene s parolami, zastavami in slikami naših voditeljev. Teren Struževo je že do 12. zaključil volitve v vseh volilnih enotah 100%. Na terenu Gorenja Sava so delavci v skupinah prihajali na volitve, nato pa so odhajali na delo v tovarno Iskro.

Tudi v **Radovljici** so zaradi železarnega oddelka pričeli z volitvami že pred 5. uro zjutraj. Kmečka obdelovalna zadruga Stara Fužina je že do 8. ure zjutraj dosegla 100% udeležbo. Najlepše okrašeni volišči sta bili na Brezjah in na Bregu v krajevnem ljudskem odboru Žirovnica. V Lescah je delovni kolektiv tovarne verig organiziral skupni obhod po voliščih z godbo in petjem.

V okraju **Kranj okolica** so dosegli najlepši uspeh na Jezerskem, kjer so imeli do 14. ure že 99% udeležbo, nadalje v Dupljah, Sv. Ani nad Tržičem ter v prvi in drugi volivni enoti v Naklem. V **kamniškem okraju** je bil najboljši krajevni ljudski odbor Motnik, v Bukovici so imeli budnico, SKUD Domžale pa je organiziral prostovoljno delo v kulturnem domu v Domžalah. Tudi v **Trbovljah** so pričeli z volitvami že pred 5. uro zjutraj, ker so to zahtevali rudarji, katerih brigade so tekmovale v čast volitev, ter se obenem borile, da izvršijo svojo obveznost za izpolnitev letnega proizvodnega plana. Najboljši so bili v Kotredežu. Zaradi izredno slabega vremena so v okraju organizirali poročevalsko službo z motocikli.

V **okraju Kočevje** so prvi zaključili volitve že v prvih dopoldanskih urah v Nemški Loki, Knežji Lipi, Podsredi, Novem Selu, Lascu, Spodnjem Logu, Bosilji Loki, Slavskem Lazu, Potoku, Koprivniku, Ribjeku in Livoldu. V Kočevski Reki je mladina priredila budnico s harmoniko. 20 šoferjev iz kočevskega okraja je vozilo v počastitev volitev jamski les za rudarje Trbovelj, Hrastnika in Zagorja.

V **okraju Šoštanju** sta tekmovala Šoštanj in Velenje. Prva v okraju je zaključila volitve volivna enota Grad v Šoštanju. V **Poljčanah** so imeli budnico v Oplotnici ter v Slovenskih Konjicah. Posebno lepo okrašeni voliščí sta bili v St. Jerneju, v Vrholah in v Konjicah. Po vsem okraju so bile pripravljene grmade za kresove, ki pa jih niso zažgali, ker je preveč deževalo. V petih krajevnih ljudskih odborih sta prestopili bregove reki Sotla in Dravinja ter je bil volivcem otežkočen prihod na volišča. Mnogi volivci so bredli vodo, ker pa je bilo prehudo, so prenesli volišča v manj ogrožene vasi. Ko je ob 10. uri deževje prenehalo, so volivci trumoma prihajali na volišča, tako da je bila med 11. in 12. uro še po večini volišča velika gneča. Med prvimi so zaključili volitve v gorski vasici Malaharni na Pohorju. Člani sindikalne podružnice državnega posestva in mestnega obrata iz Konjic so prišli na volišče v povorki z zastavami. Mladinci industrijske šole v Inpolu, Slovenski Bistrici, ki še nimajo volivne pravice, so sodelovali pri volitvah na ta način, da se je 42 mladincev javilo za kurirje za pohorske vasi. 23 mladincev pa je izžagalo 40 m³ drv. V steklarni v Rogaški Slatini, tovarni olja in sanitetnega materiala v Slovenski Bistrici, v tovarni kovanega orodja v Zrečah, ter v lesnem obratu Oplotnica so delali v čast volitev. Delovni kolektiv tovarne olja in sanitetnega materiala bo podaril ves zaslužek tega dne za novoletno jelko. Železniški kolektiv v Črešnjevcu pa je v čast volitev zbral za novoletno jelko na tamkajšnji šoli 1400 din. V okraju Slovenj Gradec so gojenci državne kmetijske šole v Marenbergu prišli na volišče z godbo in zastavami. Kmetijska obdelovalna zadruga v Marenbergu je dosegla 100% udeležbo že takoj po sedmi uri. Tu so imeli tudi najlepše okrašeno volišče. Gorska vasica Sentjanž pri Marenbergu je dosegla kljub svoji razsežnosti, slabemu vremenu ter visokemu snegu ob 11. uri že 98% udeležbo.

Velika udeležba Istranov pri volitvah v odbore SIAU

Za včerajšnje volitve v Slovansko-italijansko protifašistično zvezo v jugoslovanskem delu Svobodnega tržaškega ozemlja so Istrani s slavoloki in zelenjem okrasili svoja mesta in vasi. Na včerajšnji dan so se pripravili z velikimi delovnimi uspehi, ki so jih dosegli v dvomesečnem tekmovanju v počastitev volitev v SIAU pa tudi z množičnim pristopanjem v Ljudsko fronto, kamor se je samo v zadnjih mesecih vpisalo okoli 7000 novih članov, po večini iz mest. Samo v Bujah so v tednu pred volitvami opravili nad 5000 prostovoljnih delovnih ur. Delovnega poleta Istranov in njihovega navdušenja za SIAU niso kalile naraščajoče grožnje političnih nasprotnikov v Trstu, ki so napovedovali: »Počakajte, da pride Italija!« in: »Ne vpisujte se v SIAU!« Istrani slovenske, italijanske in hrvatske narodnosti so tudi včeraj prepričevalno odgovorili vsej reakciji in vsem hujskačem: »Smo za SIAU, smo za Ljudsko fronto in njen program!«

Že v zgodnjih urah so volivci zlasti v vaseh opravili svojo volivno dolžnost in glasovali za kandidate SIAU, katere so prej sami izbrali. Velika večina vasi se je udeležila volitev s 100% udeležbo. Celo v mestih, kjer je bil precejšen pritisk reakcionarnih elementov in eksponentov tržaškega CLN je večina volivcev opravila svojo dolžnost že v dopoldanskih urah. Nekatere volivne enote v Kopru, Izoli, Piranu in v Bujah so končale z volitvami že med deveto in deseto uro dopoldne. V Umagu so prišli ribiči že ob dveh ponoči na volišče, po volitvah pa na ribolov. V Kopru so do 11. ure na večini volišč že končali volitve. V Izoli je do 10. ure volilo že nad 90% volivnih upravičencev.

V vsem istrskem okrožju je volilo okoli 98% članov SIAU, v koprskem okraju 98%, v bujskem okraju 99%, v mestu Kopru 98%, v Bujah 100%, v Izoli 99% in v Piranu 98%.

Volivno razpoloženje je bilo povsod takšno, kakršnega Istrani ne pomnijo niti ob zadnjih volitvah letos spomladi, ko so volili predstavnike ljudske oblasti. Na volišča so predvsem v vaseh prihajali v povorkah, s pesmijo in napisi, ki so potrjevali, da pomeni istrskemu človeku SIAU v resnici njegovo boljšo bodočnost. Včerajšnja prepričevalna zmaga pri volitvah v odbore SIAU je priznanje Ljudski fronti v jugoslovanskem delu Svobodnega tržaškega ozemlja in njenemu vodstvu pa tudi veliko zaupanje Istranov novoizvoljenim članom SIAU, katere so na predvolivnih sestankih sami izbrali. Velika zmaga SIAU pa je nov dokaz trdne skupnosti in bratstva med Slovenci, Hrvati in Italijani v istrskem okrožju.

Nadaljnje ladje z živili iz Amerike bodo prispele na Reko

Da se zagotovi hitro izkrcanje živil iz Amerike, ki bodo prispela z ladjami na Reko, so v reški luki izvršili obsežne priprave ne le za hitro razkladanje tega blaga, marveč tudi za začasno vskladiščenje do nadaljnjega odvoza v notranjost države. Pri oblastnem in mestnem ljudskem odboru na Reki se s temi pripravami ukvarjajo posebne komisije, ki so doslej zagotovile skladiščni prostor za okrog 800 vagonov blaga. Zagotovljeno je tudi zadostno število prevoznih sredstev.

Kakor smo poročali, bo 13. t. m. prispela na Reko velika prekooceanska ladja »Hrvatska« s tovorom mesa, jajc v prahu in fišola. Še ta mesec bo prispela na Reko tudi ameriška ladja »Traversar«, ki bo pripeljala 900 vagonov fižola. Prekooceanska motorna ladja »Rijeka« bo v kratkem odplula iz Filadelfije s tovorom 1500 ton masti in 500 ton masla. Prihodnji mesec pa bo prispela na Reko tudi velika prekooceanska ladja »Beograd«, ki naklada v Baltimoru 9000 ton koruze.

SEJA VLADE LR SLOVENIJE

V soboto, 9. decembra, je bila seja vlade LR Slovenije pod predsedstvom tov. Mihe Marinka. Vlada je razpravljala o osnutkih zakonov:

1. o zborih volivcev,

2. o delu ljudskih odborov okrajev, mest, ki so izločena iz okraja, in mestnih rajonov,

3. o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov,

4. o spremembah zakona o volitvah ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino LR Slovenije,

5. o svetih državljanov in komisijah državljanov,

6. o spremembi zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LR Slovenije.

Vse navedene osnutke zakonov je vlada v celoti sprejela in jih predložila v razpravljanje Ljudski skupščini LR Slovenije.

Iz pisarne Generalnega sekretariata vlade LR Slovenije

Nov mestni odbor Osvobodilne fronte za mesto Ljubljano

Ljubljana, 10. decembra.

Danes je bilo v Ljubljani zasedanje mestnega zbora OF za mesto Ljubljano. Zborovanje, ki se ga je udeležil tudi predsednik Osvobodilne fronte Slovenije tov. Josip Vidmar, je začel predsednik MLO tov. Matija Maležič, vodil pa ga je predsednik delovnega predsedstva minister tov. Marjan Tepina.

Po političnem organizacijskem poročilu tov. Zdešarja je med prvimi diskutanti govoril tudi tov. Josip Vidmar. Poročilo in diskusija sta orisala stanje in naloge Fronte v Ljubljani, nakar je sprejel zbor sklepe za nadaljnje delo na političnem, gospodarskem in kulturnem področju. Zbor je poslal resolucijo Izvršnemu odboru OF in sekretarju IOOF tov. Mihi Marinku.

Novi mestni odbor OF, ki je bil danes izvoljen, šteje 85 članov, ki predstavljajo vse sloje mesta Ljubljane.

Po poročilu mestne tekmovalne komisije je bila v tekmovanju za počastitev 10. obletnice Osvobodilne fronte v preteklem mesecu najboljša frontna organizacija na področju Ljubljane osnovna frontna organizacija na terenu St. Vid. Dobila je prehodno zastavico in radijski aparat. Med sindikalnimi podružnicami je bila v istem razdobju najboljša sindikalna podružnica državne zobotehnične šole.

PROSLAVA DNEVA ČLOVEČANSKIH PRAVIC

Včeraj je na proslavi Dneva človečanskih pravic v Kolarčevičevi ljudski univerzi v Beogradu govoril pomočnik ministra v komiteju za zgraditev ljudske oblasti in naš delegat v odboru OZN za pravice človeka Branislav **Jevremovič**, ki je v svojem govoru naglasil:

Grenke zgodovinske izkušnje vseh narodov so pokazale, da pomeni množična kršitev človečanskih pravic v eni državi nevarnost tudi za druge države in za mednarodni mir. Izkušnje narodov držav, članic OZN, so privedle do razglasitve splošne deklaracije o človečanskih pravicah, ki se ne omejuje samo na politične, temveč obsega tudi gospodarske, socialne in kulturne pravice.

Govoreč o stališču Jugoslavije do zagotovitve človečanskih pravic, je Jevremovič naglasil, **da izvira to stališče iz narodnoosvobodilne borbe jugoslovanskih narodov. Pri uresničevanju teh pravic in pri poglabljanju demokratičnosti ljudske oblasti so bili doseženi pomembni uspehi, katerim vsak dan sledijo novi, kar dokazuje, da sta graditev socializma in borba za mir združena s prizadevanjem za uveljavo človečanskih pravic.**

Mladina iz vse države bo prihodnje leto gradila progo Doboj-Banjaluka

Kakor prejšnja leta, se je tudi letos ljudska mladina udeležila velikih delovnih akcij v vsej državi. Samo na gradbiščih zveznega pomena, kakor n. pr. na avtomobilski cesti, na gradbiščih v Zagrebu in študentskega mesta v Zagrebu je letos delalo 500 mladinskih delovnih brigad. Dovršitev del na cesti »bratstva in enotnosti« je terjala letos sodelovanje 32.000 mladincev in mladink. Brigade, ki so delale v Beogradu, so zgradile velik del študentskega naselja. Dovršile so 35 velikih stanovanjskih zgradb ter spravile pod streho 125 nadaljnjih stanovanjskih zgradb. Mladina pa je v velikem obsegu sodelovala tudi pri gradnje velikih objektov v posameznih republikah. Mladina Srbije je pomagala graditi tovarno šamota v Arandjelovcu, kombinat za predelavo bakra v Sevojnu pri Titovem Užicu in tovarno magnezitne opeke v Rankovičevem, sodelovala pa je tudi na gradbiščih hidrocentral na Drini in Vlasini. Hrvatska mladina je delala na gradbišču istrske proge in hidrocentrale Vinodol, slovenska mladina pa je zgradila študentsko naselje v Ljubljani. V Bosni in Hercegovini je 18.000 mladincev in mladink delalo na velikem gradbišču metalurškega kombinata v Zenici in na gradbišču hidrocentrale Jablanica, medtem ko se je mladina Črne gore udeležila del za izsušitev Skadrskega jezera.

Veliko delovno nalogo pa si je mladina postavila za prihodnje leto. **Po sklepu centralnega komiteja Ljudske mladine je prihodnje leto določeno sodelovanje mladine iz vseh krajev države pri gradnji normalnotirne proge Doboj-Banjaluka.** Gradnja te proge je velikega pomena za nadaljnji razvoj našega gospodarstva. Tu ne gre morda

dincev in mladink. Brigade, ki so delale v Beogradu, so zgradile velik del študentskega naselja. Dovršile so 35 velikih stanovanjskih zgradb ter spravile pod streho 125 nadaljnjih stanovanjskih zgradb. Mladina pa je v velikem obsegu sodelovala tudi pri gradnje velikih objektov v posameznih republikah. Mladina Srbije je pomagala graditi tovarno šamota v Arandjelovcu, kombinat za predelavo bakra v Sevojnu pri Titovem Užicu in tovarno magnezitne opeke v Rankovičevem, sodelovala pa je tudi na gradbiščih hidrocentral na Drini in Vlasini. Hrvatska mladina je delala na gradbišču istrske proge in hidrocentrale Vinodol, slovenska mladina pa je zgradila študentsko naselje v Ljubljani. V Bosni in Hercegovini je 18.000 mladincev in mladink delalo na velikem gradbišču metalurškega kombinata v Zenici in na gradbišču hidrocentrale Jablanica, medtem ko se je mladina Črne gore udeležila del za izsušitev Skadrskega jezera.

Veliko delovno nalogo pa si je mladina postavila za prihodnje leto. Po za železniško progo lokalnega pomena, marveč za progo, ki predstavlja del druge velike longitudinalne železniške zveze južno od Save, ki bo razbremenila glavno progo Beograd-Zagreb-Ljubljana.

Od Tuzle proti vzhodu bo treba zgraditi še zvezo do Zvornika ob Drini, kjer se konča nova normalnotirna proga Sabac-Zvornik, ki je bila zgrajena lani. Premog iz tuzlanskega bazena bomo potem lahko odvažali ne le na sever po mladinski progi Brčko-Banovići, ki je že danes hudo preobremenjena, marveč tudi proti vzhodu čez Zvornik in Sabac in proti zahodu po novi progi do Doboja in odtod proti Zenici ali Banjaluki. Projektirana pa je tudi zgraditev normalnotirne železniške zveze od Zvornika čez Valjevo v Beograd, na zahodu pa od Bosanskega Novega do Gline. Tako bomo dobili novo železniško zvezo južno od Save od Beograda do Ljubljane, in sicer Beograd-Valjevo-Zvornik-Tuzla - Doboj - Banjaluka - Bosanski Novi-Glina-Karlovac-Ljubljana.

Od Doboja do Doboja je proga v dolžini 67 km že zgrajena in bo v kratkem izročena prometu. Pretežni del proge, namreč od Puračiča do Doboja, je bil zgrajen letos. S podaljšanjem te proge od Doboja do Banjaluke pa bo ustvarjena nepretrgana zveza Tuzla-Doboj-Banjaluka-Bosanski Novi-Sunja-Zagreb, ki bo povezala železarsko središče Bosne na eni strani z našim največjim rudnikom železne rude Ljubija (pri Prijedoru) in na drugi strani s tuzlanskim premogovnim bazenom, ki bo v nekaj letih dajal toliko premoga, kakor so ga dajali vsi premogovniki v stari Jugoslaviji. V središču tuzlanskega bazena pri Lukavcu gradimo tudi našo največjo koksarno. Razen tega je treba upoštevati, da je zamišljena v Doboju gradnja drugega velikega železarskega kombinata v Bosni.

Kolektivi, ki so izpolnili plan

Čedalje številnejšim kolektivom, ki so že izpolnili letno plansko nalogo, so se zadnje dni pridružili še novi. Prejšnji teden je izpolnil svoj plan kolektiv **hidrocentrale Mariborski otok.** K predčasni izpolnitvi plana so mnogo pripomogli predlogi delavcev za izboljšanje obratovanja. Svoj letni plan je izpolnila tudi **električna centrala v Zenici,** ki je imela za 20% večjo proizvodno nalogo kakor lani. V 10 mesecih so v tej centrali predvsem s prihrankom 10.000 ton premoga znižali proizvodne stroške za 20% v primeri z lanskim letom.

Dve nadaljnji tobačni tovarni sta takisto izpolnili letni proizvodni plan, in sicer **tobačna tovarna v Nišu in tobačna tovarna v Banja Luki.** Pomembna je zlasti zmaga kolektiva tovarne v Nišu, na katero odpade 30% vse proizvodnje cigaret v naši državi. Ob izpolnitvi plana so v tej tovarni razglasili 220 udarnikov, med katerimi je pet takih, ki so si ta častni naslov priborili že dvajsetič. Z racionalnejšim obratovanjem je kolektiv tovarne v Nišu letos prihranil državi 50 milijonov din.

Med hrvatskimi republiškimi podjetji je izpolnila letno proizvodno nalogo tudi **tovarna čevljev »Simeckia« v Zagrebu,** med republiškimi podjetji v Srbiji pa **tovarna kmetijskih naprav in orodja »Proletera« v Leskovcu,** ki je dosegla izpolnitev planske naloge tako po obsegu in vrednosti kakor tudi po asortimentu. Delavci te tovarne so se zavezali, da bodo do konca leta presegli plansko nalogo po obsegu še za 22%.

Prehrambena industrija Slovenije je izvršila svojo plansko obveznost

V petek 8. decembra so proizvodna podjetja pod upravno operativnim vodstvom generalne direkcije za prehrambeno industrijo LRS izpolnila svoj letni plan po vrednosti. Tako je prehrambena industrija Slovenije izvršila svojo **plansko** obveznost 23 dni pred rokom.

Velika poplava na železniški progi Sarajevo—Mostar

Med močnimi nalivi zadnjih dni sta reki Rama in Neretva tako narasli, da je vodovje vdrlo v železniški predor pred Jablanico, ki je dolg 600 m. Voda v predoru je bila visoka 1.75 m in v soboto je bil ustavljen ves promet na železniški progi Sarajevo—Mostar. Včeraj se je voda v predoru precej znižala in ker pomagajo pri čiščenju predora delavci hidrocentrale Jablanice, bo danes na progi Sarajevo—Mostar spet omogočen promet.

VREME

Napoved za torek: Se nadalje pretežno oblačno vreme s krajevnimi padavinami. V višjih legah sneg. Temperatura ponoči —5° C, podnevi 8° C.

Pridelki državnih posestev na prostem trgu

Državna posestva, ki so že letos začela pošiljati svoje pridelke na trge mest in industrijskih krajev, bodo prihodnje leto nastopala na tržiščih še z večjimi količinami svojih pridelkov. Posebno navodilo zvezne vlade o razdelitvi pridelkov državnih kmetijskih posestev, ki je bilo te dni objavljeno v zveznem »Uradnem listu«, daje državnim posestvom velike možnosti za posredovanje na naših trgih.

Državna posestva bodo od pridelka žita najprej izločila tiste količine, ki jih potrebujejo za seme in prehrano delavcev. Od presežka bodo 70% oddala državnim odkupnim podjetjem, 30% pa prodala po prostih cenah na trgu. Če posestvo preseže plan in pridela več, sme tudi presežek prodati na prostem trgu. To ne velja samo za žito, temveč tudi za druge pridelke, ki jih bodo posestva prodajala po prostih cenah.

Industrijske kulture in seme bodo kmetijska posestva oddajala državi, prav tako pitane prašiče, kolikor so zanje dobila krmo za pitanje iz žitnega fonda. Vse prašiče, ki jih spitajo z lastnim pridelkom žita, pa bodo prodala na prostem trgu. Plemenski naraščaj in sadni material prodajajo kmetijska posestva po prostih cenah. Vso volno in kože pa bodo izročala pristojnim odkupnim podjetjem.

Cene pridelkom, ki jih bodo posestva prodajala na prostem trgu, se bodo ravnale po prostih cenah, bodo pa za 20% nižje, kar bo izdatno vplivalo na razvoj tržnih cen.

Volitve v Vojvodini in na Kosmetu

O včerajšnjih volitvah poslancev Ljudske skupščine Avtonomne pokrajine Vojvodine in članov ljudskih odborov kosovsko-metohijske oblasti je sporočila republiška volilna komisija LR Srbije, da je bila udeležba volivcev v mestih in v okrajih zelo velika in da so dobile škrinjice brez liste le nekaj odstotkov volilnih glasov. Med mesti Vojvodine je bila 100 odstotna volilna udeležba v Pančevu in Apatinu, v drugih vojvodinskih mestih pa je volilo od 96 do 99,5% volilnih upravičencev. Volilna udeležba po okrajih je bila od 94 do 99,9%. V kosovsko-metohijski oblasti je imel največjo volilno udeležbo Prizren z 99,9%.

V CIRKUŠAH IMAJO DOBER IZOBRAŽEVALNI TEČAJ

15 kmečkih deklet iz Save, Vač in Mlinš se je zbralo v Cirkušah na dvomesečnem izobraževalnem tečaju, ki se bo končal ob koncu leta. Pobudo za tečaj sta dala vaška organizacija AFŽ in OF iz Cirkuš, ki ga tudi s svojimi lastnimi sredstvi vzdržujeta. V tečaju se dekleta učijo kuhanja, šivanja in krojenja, v večernih urah pa raznih ženskih ročnih del, predenja, pletenja, kvačkanja itd. Dvakrat na teden imajo tudi strokovna predavanja o sadjarstvu, vrtnarstvu, živinoreji, zadružništvu itd. Dekleta se učijo tudi zgodovine, zemljepisa, računstva, slovenščine in še drugih predmetov. Strokovna in splošno izobraževalna predavanja vodijo brezplačno predavatelji z državnega posestva v Ponovičah in učitelji osnovne šole iz Save.

Dan človečanskih pravic

Na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN je bilo sklenjeno, da se 10. december razglaša za »Dan človečanskih pravic«. Včeraj so po vseh državah, ki so članice Združenih narodov, na ta ali drugi način poudarili pomen deklaracije o človečanskih pravicah, ki je bila sprejeta pred dvema letoma. Samo Sovjetska zveza in njej podrejene države so glasovale proti temu, da bi bil en dan v letu posvečen temu praznovanju.

Že leta 1946. je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela sklep, da je treba izdelati tri mednarodne listine in sicer: splošno deklaracijo o človečanskih pravicah, mednarodno pogodbo o človečanskih pravicah in listino o tem, kako izvajati to pogodbo.

Na pariškem zasedanju OZN leta 1948. je bila z večino glasov sprejeta splošna deklaracija, kjer je v vrsti členov opredeljeno, kakšne pravice imajo ljudje po vsem svetu oz. kakšne naj bi bile pravice, ki bi jih moral imeti človek v vsaki državi. Kljub nekaterim pomanjkljivostim, ki jih ta deklaracija vsebuje, je vendar postala važno orožje v rokah naprednega človeštva za obrambo tistih pravic, ki so jih posebno fašistične — pa tudi druge države — odrekale svojim državljanom.

Na letošnjem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov so se posebno v odboru za človečanske pravice (mimo grede povedano, sta delegaciji Sovjetske zveze in Poljske letos marca zapustili ta odbor!) trudili, da bi čim popolneje izdelali pravila za mednarodno pogodbo o človečanskih pravicah, ki naj bi jo potrdile vse države — članice OZN in se po njej ravnale. Pri tem delu je zelo aktivno sodelovala tudi naša delegacija, ki je z načelnim stališčem pri zagovarjanju svojih predlogov veliko pripomogla, da so bile nekatere določbe razširjene in jasno definirane.

Posebno važne so bile pripombe jugoslovanske delegacije, da se v načrt pogodbe poleg tako imenovanih klasičnih pravic vnesejo tudi druge pravice ljudi, ki so posebno v današnjem življenju izredno važne: splošna in enaka pravica glasovanja, pravica do zavetišča, pravica vseh državljanov, da lahko dosežejo najvišje položaje v državni upravi ter zagotovilo narodnim manjšinam, da so upravičene uporabljati svoj jezik in nemoteno razvijati svojo narodno kulturo. Prav tako je bil sprejet jugoslovanski predlog, da se v načrt pogodbe o človečanskih pravicah vnesejo tudi določbe o ekonomskih, socialnih in humanitarnih pravicah.

Še en važen predlog je bil sprejet na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN: določbe pogodbe o človečanskih pravicah bodo veljale tudi za kolonialne in odvisne dežele. Če bo ta pogodba, ko bo sprejeta, povsod izvajana tako, kakor ji je namenjeno, bo s tem napravljen velik korak naprej v prizadevanju, da se ljudem širom sveta zagotovi dostojno življenje.

Značilno je, da je tudi pri tem konstruktivnem delu za blaginjo vsega človeštva, prišla do izraza velika razlika med besedami in dejanji predstavnikov Sovjetske zveze. Medtem ko so sovjetski delegati z velikim hrupom zahtevali prepoved širjenja vojnohujskaške propagande in razpihovanja mržnje med narodi, je propagandni aparat Informbiroja še z večjo srditostjo nadaljeval s hujskanjem proti jugoslovanskim narodom. Prav tako so v informbirojskih državah dejansko poteptane vse pravice jugoslovanskih manjšin, jugoslovanski državljani v teh državah pa so izpostavljeni najhujšemu zapostavljanju. Še nekaj je vredno omembe: sovjetski delegaciji se je deklaracija o človečanskih pravicah zdela »nepraktična«. Za vladajoče ljudi v Moskvi so deklaracija in pogodba o človečanskih pravicah nezaželena pravna navlaka, kajti s tem bi bilo obsojeno njihovo ravnanje s svojimi lastnimi državljani, kot n. pr. preselitev vsega tatarskega prebivalstva s Krima v neznosne podnebne razmere nekam v Sibirijo.

PO KONFERENCI TRUMAN - ATTLEE

Vse države OZN morajo strniti svoje vrste, da se zagotovi mir na svetu

Attlee v Kanadi — Sestanek Trygve Lie — Vu Hsiu Čuan — Kitajska vlada preučuje apel 13 držav

Lake Success, 10. dec. (AFP). Po konferenci s predsednikom ZDA Trumanom je predsednik britanske vlade Clement Attlee obiskal generalnega tajnika OZN Trygve Lieja v Lake Successu, s katerim se je mudil v krajšem razgovoru. Na sestanku je bil navzoč predsednik Generalne skupščine OZN Nasrollah Entezam. Attlee se je tudi sestal s stalnima delegatoma ZDA in Francije Warrenom Austinom in Chauvelom. Pred odhodom iz Lake Successa v Kanado je Attlee izjavil, **da morajo vse države članice OZN strniti svoje vrste, »da bi Združeni narodi postali učinkovita organizacija za zagotovitev miru na svetu«.**

O razgovorih predsednika britanske vlade Attleeja s predsednikom kanadske vlade Louisom Saint Laurentom in člani njegovega kabineta ni bilo objavljeno nobeno poročilo. Uradni kanadski krogi trdijo, da je ob tej priložnosti Attlee **razložil predsedniku kanadske vlade vsebino razgovorov s predsednikom ZDA Trumanom, hkrati pa sta natanko proučila udeležbo Kanade v programu držav Atlantskega pakta.**

Reuter poroča, da je imel generalni tajnik OZN Trygve Lie sinoči sestanek z vodjo delegacije LR Kitajske v Varnostnem svetu generalom Vu Hsiu Čuanom. Pobudo za ta sestanek je dala kitajska delegacija. Po sestanku, ki je trajal dobro uro, je tiskovni urad Združenih narodov objavil, da sta **Trygve Lie in Vu Hsiu Čuan proučevala splošni položaj in pereča vprašanja.**

Indijski delegat pri OZN general Rau je včeraj po sestanku 13 azijskih držav izjavil, da mu je predstavnik vlade LR Kitajske general Vu Hsiu Čuan sporočil, **da kitajska vlada skrbno proučuje apel, ki poziva LR Kitajsko, naj ustavi svoje čete severno od 38. vzporednika. Predstavniki 13 držav se bodo znova sestali v ponedeljek.**

Mnenje diplomatskih krogov v državah zahodne Evrope

V diplomatskih krogih v Londonu in v glavnih mestih zahodne Evrope je mnenje, da so **bile dane Sovjetski zvezi in LR Kitajski široke možnosti za pogajanja, ki naj bi pripeljala k prenehanju bojev na Koreji. ZDA in Velika** Britanija so izrazile nedvoumno svojo odločnost, da ne bosta popustili pred napadalnostjo. Kot najpomembnejšo za zahodno Evropo štejejo izjavo, da bo kmalu prišlo do vzpostavitve evropskih obrambnih sil.

Pariški tisk z zadovoljstvom ugotavlja, da je Attleeju uspelo pregovoriti ameriško vlado, da je nekoliko popustila v svoji politiki do Daljnega vzhoda. Komentarji vladnega in desničarskega časopisja sklepajo, da sta Truman in Attlee dokazala, da sta za iskreno vzajemno sodelovanje. Diplomatski opazovalci splošno sodijo, da so se ZDA in Britanija sporazumele o vseh vprašanjih, ki zadevajo zahodni svet, **ostala pa so še nesoglasja o stališču do Kitajske.** Vladno časopisje poudarja del poročila, ki govori o možnostih pogajanj.

Značilen je članek bivšega predsednika vlade socialista Ramadiera, objavljen v »Populairu«, ki **zagovarja upostavitev »statusa quo« v Koreji kot edine možne rešitve, da bi se ohranila pravna vrednost akcije OZN.** Poluradni »Monde« poudarja v uvodniku, da bodo angloameriška nesoglasja prišla do izraza tudi tedaj, če bi prišlo do pogajanj, kakor tudi v primeru, če bi se sovražnosti v Koreji nadaljevale, ker ZDA odločno nasprotujejo sprejetju LR Kitajske v Združene narode in zaradi njihovega stališča o vprašanju Formoze. **Ako ne bi prišlo do pogajanj, se bodo sovražnosti v Koreji nadaljevale, toda samo v Koreji.** Podoba je, da pomeni po britanskem pojmovanju evakuacija Koreje po silah OZN prenehanje vojaških operacij, medtem ko so Američani pripravljeni nadaljevati blokado proti Kitajski in nemara začeti celo s strateškim bombardiranjem.

Francoska vlada še ni sporočila svojega uradnega stališča do ameriško-angleških razgovorov.

London, 10. dec. Uradni list britanskega ministrstva za trgovino piše, da so se cene v trgovini na debelo povečale v novembru v Vel. Britaniji za 3.2%. Indeks cen v trgovini na debelo je sedaj za 26% višji kot v novembru l. 1949.

Odprta vrata za pogajanja

zavrača pa se možnost pomiritve na podlagi popuščanja. — Nesoglasja med ZDA in Anglijo glede politike do LR Kitajske

Lake Success, 10. dec. (AFP). Večina delegacij v OZN sodi, da je sestanek Truman-Attlee **samo potrdil nesoglasje med Veliko Britanijo in ZDA.** Ugotavljajo, da sicer obstoji iskrena želja, da bi se obe državi sporazumeli, vendar pa je še treba urediti nekatera sporna vprašanja. V krogih OZN menijo, da je britansko-ameriško nesoglasje glede sprejetja LR Kitajske v Združene narode jasno pokazalo, da se London in Washington še vedno ne moreta sporazumeti o tem vprašanju in tudi o drugih vprašanjih, ki odtod izvirajo.

Pristaši politike pomirjenja s Kitajsko pa vendarle menijo, da bodo ZDA zaradi tega, ker jim ni uspelo prepričati Attleeja, da bi sprejel ameriško tezo o Kitajski, zavzele zmernejše stališče.

Splošen vtis, kako so ameriški senatorji sprejeli Trumanovo in Attleejevo sporočilo, je, da je to sporočilo okrepilo upanje v mir, hkrati pa je v nekaterih krogih senata povzročilo razočaranje. V glavnem menijo, da pušča to sporočilo **odprta vrata za nčasten miru, da pa se zavrača vsaka možnost pomiritve na podlagi popuščanja.** Predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve Tom Conally je rekel, da je sporazum velik prispevek k miru in varnosti na svetu. Demokratski senator iz Connecticuta in predsednik skupnega odbora za atomsko energijo je dejal, da **niti predsednik Truman niti predsednik Attlee nista izgubila upanja in vere, da lahko zmagamo po poti miru, če bomo delali, kar je treba.** Republikanski senator iz Nebraske Kennet Weary je dejal, da je razočaran, ker ni bilo sklenjeno, da naj se okrepijo sile pod poveljstvom generala Mac Arthurja in ker Mac Arthurju ni bilo ukazano, naj bombardira objekte v Mandžuriji.

Časopis demokratske stranke »New York Times« prinaša v naslovu na prvi strani del sporočila, v katerem oba državnika izražata **pripravljenost za prenehanje sovražnosti v Koreji na podlagi pogajanj.** Časopis meni, da nesoglasja, ki jih navaja sporočilo, niso toliko važna kot očividna soglasnost Trumana in Attleeja glede na osnovne dolgoročne smotre in načelo politike obeh držav, ter iz tega sklepa, da obveznosti do Koreje, ki so jih sprejeli Združeni narodi, ne bodo povod za nikake kompromise. Možnost pogajanj pa načelno ni izključena. **Podlaga za pogajanja bi morala biti vzpostavitev svobode in neodvisnosti Koreje.**

Republikanski »New York Herald Tribune« izraža mnenje, da ameriška vlada verjetno še ni določila smeri za svojo politiko, upoštevajoč razne možnosti, ki jih daje negotov in spreminljiv položaj na Daljnem vzhodu.

Panama, 10. dec. (AFP). V Panami so bile velike poplave, ker zadnje dni neprenehoma lije. Po nepopolnih podatkih je izgubilo življenje 11 oseb, pogrešanih je 8, laže poškodovanih pa več oseb. Nad 3000 oseb je ostalo brez strehe.

Kitajske čete ob 38. vzporedniku

Mac Arthurjeve čete zapustile Vonsan

Tokio, 10. dec. (AFP). **Kitajske enote so se danes prebile do 38. vzporednika. To je izjavil zastopnik 8. ameriške armade, ki je dodal, da so kitajske enote zavzele Hedžu, ki leži neposredno nad bivšo demarkacijsko črto med Severno in Južno Korejo.**

Sporočilo štaba generala Mac Arthurja pravi, da so Mac Arthurjeve sile **izpraznile Vonsan, pristanišče na vzhodni korejski obali.** To pristanišče je Mac Arthurjevo topništvo ščitilo z ognjem neprenehoma pet dni. Sporočilo tudi potrjuje vesti o spojitvi ene kolone 10. korpusa in enot ameriške pehote, ki so bile obkoljene blizu vodovoda Cosin. Do združitve je prišlo v soboto in sicer 10 km južno od Kotorije. Pri tej operaciji je imelo važno vlogo letalstvo.

Na fronti 8. armade je bilo zelo malo stikov z nasprotnikom. V tem času so se druge Mac Arthurjeve enote umikale na nove obrambne položaje, 30 km severno od 38. vzporednika so imeli deli dveh južnokorejskih divizij manjše borbe s severnokorejskimi gverilci.

Po zadnjih vesteh so kitajske enote danes zavzele Sarivon, mesto, ki leži 60 km južno od Fenjanga. Eno kolono teh enot je močno bombardiralo Mac Arthurjevo letalstvo.

Peta ameriška letalska armada sporoča, da so imela štiri ameriška letala tipa »Mustang« južno od Sinuidžija borbo s 4 letali sovjetskega tipa s pogonom na stisnjeni zrak, ki so na mah prekinila borbo in odletela čez reko Jalu v Mandžurijo.

Popolna prepoved izvoza iz ZDA na Kitajsko

Washington, 10. dec. (Reuter). Ameriško ministrstvo za trgovino je izdalo odločbo, da se takoj ustavi vsak izvoz vseh vrst blaga iz ZDA v LR Kitajsko. Ministrstvo je razveljavilo za nedoločen čas vsa prejšnja dovoljenja za izvoz ameriškega blaga v LR Kitajsko. Razveljavljena so tudi vsa izvozna dovoljenja za Hongkong in Macao ter vsa pristanišča, ki so najbližja Kitajski.

Kakor poroča Reuter, je izjavil zastopnik ameriškega ministrstva za trgovino, da sedaj ne bo mogoče izvoziti v LR Kitajsko »niti šivanke«. Carinske oblasti so pooblaščene, da smejo zapleniti vsako ladjo, ki bi skušala odpluti proti Kitajski.

Hkrati je ameriško ministrstvo za trgovino po konferenci Truman-Attlee prepovedalo tudi pošiljanje vsakega »važnejšega blaga« Sovjetski zvezi in državam pod njenim nadzorstvom.

Enake ukrepe je izdala tudi kanadska vlada.

Novozelandski oddelek odpotoval v Korejo

Wellington, 10. dec. (Reuter). Danes je odpotoval iz Wellingtona prvi kontingent 1100 novozelandskih vojakov, ki se bodo vojskovali v Koreji v sklopu oboroženih sil OZN.

Severna Koreja obtožuje ameriške čete

Lake Success, 10. dec. (Reuter). Severnokorejska vlada je poslala Organizaciji združenih narodov pismo, v katerem obtožuje oborožene sile ZDA, da so v Koreji prekršile splošno znane določbe mednarodnega prava o vojni. Ameriške sile so popolnoma uničile 14 mest in nad 7000 večjih in manjših naselbin.

Navodila o ustalitvi in strokovnem dviganju kadrov v okrajnih in mestnih ljudskih odborih

V »Uradnem listu« FLRJ št. 67 je izšlo posebno navodilo svetom za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti pri vladah ljudskih republik. Navodilo, ki je zelo važno za nadaljnji razvoj naših okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborov, obsega 7 točk, katere prinašamo v izvlečku:

Navodilo najprej nalaga svetom za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti pri vladah ljudskih republik nalogo, da ukrenejo vse potrebno, da bi se okrajni oziroma mestni ljudski odbori izpopolnili s strokovnimi kadri ter da se uslužbenci teh odborov ustalijo in strokovno dvignejo. V drugi točki daje navodilo tem svetom pravico, da sporazumno s članom republiške vlade oziroma predsednikom okrajnega ali mestnega ljudskega odbora premeščajo ali pa začasno pošiljajo uslužbence iz republiških organizacijskih enot na delo v okrajne ali mestne ljudske odbore in narobe. Nadalje se kot pomoč poverjenikom okrajnih in mestnih ljudskih odborov pri strokovnih poslih iz njihove pristojnosti uvaja položaj pomočnika poverjenika, svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti vlade ljudske republike pa lahko določi tudi druge vodilne položaje in strokovne nazive, na katere pa se morejo imenovati oziroma premeščati uslužbenci samo po njegovi poprejšnji pritrditvi.

Navodilo določa nadalje, da se uslužbenci iz prejšnjih odstavkov ne morejo premeščati iz enega poverjeništva v drugo oziroma pri istem ljudskem odboru iz ene upravne panoge v drugo brez poprejšnje pritrditve sveta za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti vlade ljudske republike, dočim pa ta lahko po posvetu s pristojnim članom vlade premešča uslužbence, ki se uporabljajo za posle, ki ne ustrezajo njihovemu nazivu oziroma strokovni izobrazbi. Končne določbe tega navodila pa zahtevajo — kar je tudi izredno važno — da morajo biti uslužbenci okrajnih oz. mestnih ljudskih odborov pri svojih strokovnih izpitih za ustrezajoči naziv izprašani tudi iz pravnih predpisov, ki jih neposredno uporabljajo pri svojem delu. Pristojni republiški resori morajo ukreniti vse potrebno, da se sedanji programi strokovnih izpitov za posamezne nazive dopolnijo s pravnimi predpisi, ki jih uslužbenci uporabljajo pri svojem delu, poskrbeti pa morajo tudi, da se organizirajo strokovni izpiti ter da se izvrši določba, navedena v začetku tega stavka.

To navodilo, ki je z dnem objave v »Uradnem listu« že stopilo v veljavo, pomeni nov, velik doprinos naše ljudske oblasti k izboljšanju dela naših okrajnih oz. mestnih ljudskih odborov.

V Tednu tehnike . e sodelovalo nad 200.000 ljudi

Za letošnji teden tehnike od 5. do 12. novembra so se mnoge tovarne, podjetja in šole dobro pripravile. Glavni prireditveni odbor, ki je bil ustanovljen pri Glavnem odboru Ljudske tehnike Slovenije, je takoj postavil pred vse prireditvene odbore in organizatorje Tedna tehnike, osnovno nalogo, — pomoč našemu gospodarstvu. Zato so bili na tem področju doseženi najvidnejši uspehi.

86 novatorjev in racionalizatorjev iz raznih kolektivov in strok se je obvezalo za 87 novih del, konstrukcij in rekonstrukcij, ki jih bodo opravili deloma do 25. maja 1951. leta, ostalo pa do 29. novembra. Računa se, da bodo z izvršenimi obveznostmi prihranili v enem letu 44.130.000 din. 66 novatorjev in racionalizatorjev je že v pripravah in do konca Tedna tehnike izvedlo 57 različnih predlogov, s čimer so ustvarili letni prihranek v vrednosti 7.817.000 din. Ko bodo vsi predlogi izvršeni, bo znašal prihranek za leto dni 51.950.000 din.

Veliko dela je bilo opravljenega tudi s čiščenjem strojev in raznih tovarniških naprav. Organiziranih je bilo 250 predavanj o varovanju strojev. Za dvig storilnosti pa je bilo 48 strokovnih tečajev. Delovni kolektivi, ki so v Tednu tehnike obiskali kmečke in zadružne kolektive, so s popravili kmetijskih strojev in naprav prihranili čez 640.000 din. Takih akcij je bilo čez 400, skupaj s kolektivi strojno-traktorskih postaj pa 700. Organiziranih je bilo 2128 strokovnih in poljudno znanstvenih predavanj, od tega na šolah 980. 205 kinopredstav tehničnih filmov je obiskalo čez 32.000 ljudi, 240 kolektivov pa je organiziralo poučne izlete v tovarne in na gradbišča. Tudi organizacije Ljudske tehnike so dosegle lepe uspehe. Na novo je bilo ustanovljenih 83 klubov tehnike, članstvo pa se je dvignilo za 2700.

V letošnjem Tednu tehnike je sodelovalo nad 225.000 članov sindikatov in šolske mladine.

Člani Zveze borcev iz Ptuja so se pogovorili o delu v l. 1951

Člani in članice Zveze borcev iz Ptuja so na posvetovanju s funkcionarji Mestnega odbora Zveze borcev v Ptuju dne 6. decembra potrdili predlog odbora o pohvali požrtvovalnih članov in funkcionarjev, ki so letos pomagali v Ptuju postaviti spomenik talcem, pripravili tombolo in druge akcije. Sprejeli pa so tudi predlog plana za delo v letu 1951. Težišče dela v letu 1951 bo v proučevanju vojne znanosti in pridobivanju borbene spretnosti. Na strelsko družino odpade *osnovna* naloga. Nadalje posveča predlog posebno skrb seznanjanju šolske mladine z junaštvi iz NOV. Izkušenejši in starejši člani zveze borcev NOV bodo imeli v šolah med učenci krajša predavanja in pripovedovanja iz časov borbe.

V. J.

Mladinci predvojaške vzgoje so taborili

Te dni so mladinci predvojaške vzgoje v trboveljskem okraju dokončali 20-dnevno taborenje. Večina mladincev je bila iz vasi, ker tem mladincem v poletnih mesecih zaradi dela na polju primanjkuje časa.

Taborenje je organiziral vojni odsek s pomočjo Zveze borcev. Nekateri mladinci so hodili na taborenje peš po dve uri daleč, kljub temu ni niti eden zamudil niti dneva pouka. Pod vodstvom rezervnih oficirjev in podoficirjev so mladinci v tem kratkem času pridobili mnogo potrebnega znanja v spoznavanju orožja in notranje ureditve JA. Ob zaključku taborenja so izvedli bojno streljanje, katerega so se udeležili samo mladinci 1931. letnika. Pri streljanju so se najbolje izkazali mladinci iz centra Radeče, med katerimi sta imela dva kar po pet zadetkov.

Bojno streljanje centrov predvojaške vzgoje podjetij in šol se nadaljuje; mladinci iz vasi so pokazali pri tem mnogo več volje in znanja.

I. O.

Zveza borcev v šoštanjskem okraju je zborovala

Tudi v šoštanjskem okraju se organizacije Zveze borcev pripravljajo na republiški kongres. V ta namen so počastili tekmovanje v počastitev 10. obletnice Osvobodilne fronte, na drugi strani pa so na okrajnem zboru, ki je bil pred dnevi, ocenili dosedanje delo.

V razpravi, ki je bila zelo živahna, je tov. major Janko Mehle predlagal, naj se na sestankih krajevnih zvez obuja borbenost iz narodnoosvobodilne borbe, predvsem pa med mladino ter naj bi sedanji zimski večeri zamenjali slavne taborne ognje. Tov. Popit je govoril o vlogi organizacij Zveze borcev, ki so nosilec tradicij narodnoosvobodilne borbe.

Po razpravi so izvolili novi 23 članski okrajni odbor Zveze borcev. Med drugim so sklenili, da bodo do kongresa ustanovili odbor v Šmihelu in da bodo povečali število članov Zveze borcev na 4200. Do 27. aprila 1951. leta bodo uredili muzej NOB. Do istega datuma bodo postavili spomenik padlim borcem v Šmartnem ob Paki in Mozirju, med letom pa tudi v Solčavi, Gorenju, Gornjem gradu in Šoštanju, spominske plošče pa po vseh krajevnih zvezah.

L. F.

Gestrin-Melik: Slovenska zgodovina

(1813—1914)

Knjiga, ki sta jo avtorja spisala — kakor pravita v predgovoru — predvsem za slušatelje Višje pedagoške šole, je zamašila občutno vrzel v naši zgodovinski literaturi za šole. Ta doba je sicer zelo obširno obdelana v Malovi Zgodovini slovenskega naroda, vendar ne tako pregledno in v nekem pogledu preveč enostransko.

Pisatelja sta snov razdelila na štiri poglavja: prvo obsega zadnjo dobo fevdalizma, od Napoleonovega poraza 1813 do 1848, drugo poglavje revolucionarno leto 1848, ko se pojavi dunajski program Zedinjene Slovenije, v tretjem poglavju je obdelano obdobje razvoja kapitalizma pri nas, nekako do 1894, katerega drugi del — po l. 1870 — je doba formiranja političnih strank, četrto poglavje pa nam pokaže Slovence v obdobju imperialističnega pritiska do izbruha prve svetovne vojne. Pisatelja sta si delo razdelila tako, da je Vasilij **Melik** obdelal prvi dve poglavji, Ferdo **Gestrin** pa tretje in četrto.

Skladno z naukom o dialektičnem materializmu je poudarek zgodovinskega orisa na gospodarskem, socialnem in političnem razvoju Slovencev. Zato je razumljivo, da pogrešamo marsikaj, kar bi pričakovali v splošni zgodovini. Tako sta pisatelja le mimogrede omenila kulturno zgodovinske momente, le na kratko omenila razvoj šolstva, izpustila poročila o elementarnih nezgodah in kar je s tem v zvezi, o nastanku in razvoju občin ne čitamo nič itd.

Dasiravno se v knjigi v navedenem okviru in z namenom, za katerega je določena (in morda že z obsegom, določenim vnaprej), pisec ne more ukvarjati z vsemi vprašanji (ki bi nas vseeno zanimala), še manj se spuščati v podrobnosti, pa morda vseeno ne bi bilo odveč, vsaj nakazati ali omeniti tisto, kar bi izpopolnilo podobo. Tako pravi avtor v odstavku o splošni zaostalosti Avstrije (str. 9), da je bil napredek v Angliji in Franciji neprimerno večji in je razlika postajala vedno večja; kako pa se razlika izraža, tega ne zvemo. Ali ne bi bilo umestno, vsaj nekoliko nakazati to nasprotje v številkah? (Primerjaj k temu n. pr. Greiling, Chemie erobert die Welt.) V odstavku o železarstvu in fužinarstvu ter rudnikih (str. 16) omenja Mislinjo, Tržič, Leše, Hodiše in druge, ne omeni pa plavža pri Sv. Primožu na Pohorju, ki je zaposlil tudi do 200 delavcev in je bila železarna na Muti organično povezana z njim; železarne na Muti torej ne kaže omenjati na str. 66, temveč že tu (glej Časopis za ZN XXXI, strani 129-32).

Kot majhno dodatno ilustracijo k poglavju »Slovenci v revoluciji«, kjer pravi pisatelj (str. 40), da je »nastala cela vrsta krajevnih uporov in nemirov na Slovenskem«, bi navedel še konkreten primer: podobno kakor z ižanskim gradom se je zgodilo tudi z bukovskim (Buchenstein = Bukovje pri Dravogradu). Tudi tega so kmetje in delavci — bilo jih je zelo mnogo — napadli, oplenili in zažgali ter uničili sodne in davčne knjige, vračajoč se pa obesili na visoki lipi v spodnjem trgu v Vuzenici rdečo zastavo in vzklikali frajhajt, frajhajt! (Zapis v vuzeniški cerkveni kroniki in po pripovedovanju mojega očeta. To snov je nameraval obdelati Prežihov Voranc v romanu.)

V zvezi s šolstvom se omenja na str. 110 Ciril Metodova družba, ki je skrbela za slovenske šole v ogroženih predelih na severni in zahodni meji in bila ustanovljena kot protiutež Schulvereinu in Legi nazionale. Ciril Metodova družba pa je imela v zvezi s šolo v tistih krajih tako važno (tudi politično važno!) poslanstvo, da bi vendar bilo primerno, spregovoriti o tem vsaj v odstavku, dolgem pol strani, in nakazati, kje vse so se pokazali uspehi ali neuspehi. — O Mahničevih političnih načelih govori avtor na str. 113/14, ne da bi jih tudi primerno ocenil. Mislim, da bi dva, trije stavki o tej ideologiji ne bili odveč.

Zelo lepo sta prikazana razvoj in pomen političnih strank na Slovenskem, — manjka pa sleherna sled o Prekmurju, kakor da ta pokrajina ni sestavni del Slovenije. Menda prekmurska zgodovina res še ni dovolj raziskana, toda marsikatera drobtinica bi se vendar našla v madžarskem, če že ne v našem časopisju.

Dvoje pa vendar pogrešamo v knjigi, ki je v prvi vrsti namenjena Višji pedagoški šoli: Prvo je uporabljena literatura, saj te nedvomno ni bilo malo, in bi marsikateremu koristilo zvedeti za to ali ono delo. Drugo pa menim, naj bi bila dodana vsaj dva, pa četudi shematična zemljevida, katerih eden bi prikazal stanje slovenskega ozemlja in njega politično razdelitev l. 1813, drugi stanje okoli leta 1850, in morda tudi tretji s stanjem gospodarskega razvoja leta 1914. — V knjigi je tudi ostalo precej tiskovnih napak, ki pa smisla ne motijo.

Omenjene pomanjkljivosti pa ne morejo vzeti pomena tej knjigi, ki bo dobro služila ne le slušateljem Višje pedagoške šole, temveč tudi univerze in v neki meri srednješolski mladini, z zanimanjem pa jo bo čital tudi vsakdo, ki so mu mar domače razmere obdobja med dvema velikima vojnama. Avtor knjigo zaključi s stavkom, da se začenja z letom 1914 novo obdobje slovenske zgodovine, obdobje **nastanka Jugoslavije** in njenega razvoja do leta 1941. Želeli bi tudi to obdobje kmalu videti obdelano v posebni knjigi.

J. Mravljak

MILAN ŠEGA: ZGODBE O ŽIVALIH

V »Pionirski knjižnici« Mladinske založbe je pred kratkim izšla knjiga, ki jo bodo radi vzeli v roke ne le pionirji, katerim je namenjena, ampak tudi odrasli ljubitelji pisane besede. Naslov **»Zgodbe o živalih«** na zunaj morda ne obeta veliko, toda bravec že po prvih straneh z veseljem ugotavlja, da ne gre morda samo za opisovanje posameznih živali, ampak za žive zgodbe, v katerih nastopa pisatelj sam, ali pa skupaj s svojimi znanci in prijatelji. Napisal je knjigo **Milan Šega,** ki ga poznamo po nekaterih prispevkih v naših literarnih revijah in se je letos predstavil tudi s samostojno zbirko novel pod naslovom **»Balada o lastovki«.** Kritika teh novel je bila sorazmerno ugodna, morda glede na pisateljevo prvo knjigo tudi nekoliko prizanesljiva, toda z »Zgodbami o živalih« bodo tudi naši kritični bravci v vsakem pogledu zadovoljni. **Zgodbe so pisane realistično, jezik je lep, dvogovori neprisiljeni,** pripovedovanje **toplo in dostopno** mladi duši. **Tudi ilustracije in oprema te knjige — delo Nikolaja Omerse** — lepo spremljajo posamezne zgodbe in učinkujejo s svojo preprostostjo in neposrednostjo.

Knjiga vsebuje šest zgodb: »Dvoje srečanj z divjim zajcem«, »Zgodba o volku, Borisu in njegovi mami«, »Zgodbe o gozdni miški«, »Se ena o miški«, **»Kako je Ris postavljal Nemcem zasede«** ter **»Zgodba o Borisu, Lenki in volčjaku Risu«.** Nekdo je že posebej opozoril na zgodbo »Se ena o miški«, kjer nam pisatelj lepo prikaže spreobrnitev malega Italijančka, s katerim se je bil srečal v italijanskih zaporih. Dečka so zavedli fašistični učitelji, da jo je na svojo pest mahnil proti Jugoslaviji, kjer se je hotel boriti proti »komunistom«. Ko se je prijavil k vojakom, ga niso hoteli sprejeti, ampak so ga predali policiji. Nato je deček romal od zapora do zapora, dokler se ni znašel v družbi z interniranim pisateljem. Tu se je pripetilo, da so kriminalni kaznjenci hoteli zažgati živo miško, naši jetniki pa so jo oteli. Ob tej priložnosti se pokaže nepokvarjeno Italijančkovo srce. Morali so mu dati miško, da jo je z lastno roko izpustil. Po tem dogodku se Italijančka prime ime »miška« — Topolino. Topolino spozna, da so jugoslovanski »komunisti« dobri ljudje, nič takšni, kot so jih slikali fašisti. Sram ga je, da je bil tudi sam fašist in v solzah naroča svojim novim prijateljem: »Povejte vsem, ko se boste vrnili v Jugoslavijo, da vas ima Topolino rad«.

Nič manj prisrčne in prepričljive niso tudi druge zgodbe. Menim pa, da bo naši mladini še prav posebej pri srcu zadnja, to je »Zgodba o Borisu, Lenki in volčjaku Risu«, ki je pravzaprav nadaljevanje zgodbe »Kako je Ris nastavljal Nemcem zasede«. Pisatelj skupno z Borisom, Lenko in njuno mamo obišče junaškega Risa, ki je med okupacijo pomagal partizanom preganjati nemškega sovražnika. Ob tem obisku se razvije nekaj prisrčnih dogodb, ki jih pisatelj srečno polaga tudi pod pero mlademu Borisu. Tu se srečata otroka tudi s kravo in teličkom ter celo gamsom, z volčjakom Risom pa postaneta, zlasti po zaslugi male Lenke, velika prijatelja.

»Zgodbe o živalih« so lep knjižni dar naši mladini, znaten prispevek k naši mladinski književnosti in pomenijo precejšen uspeh za pisatelja.

J. S.

Kaj je storiti za uspešnejše razkladanje vagonov ob povečanem transportu

V jesenskih mesecih, zlasti pa v mesecu decembru, je naš železniški tovorni promet običajno preobremenjen. Tudi letos ni v tem izjeme. Poleg prometa, ki je reden v tej dobi, imamo letos še velike pošiljke blaga, ki prihaja kot pomoč v našo državo. Iz teh razlogov je železniška uprava izdala primerna navodila, v katerih poziva vse prizadete gospodarske organe, da poskrbijo za pravočasno in hitro razkadanje železniških vagonov, da se s tem pospešita njih obtok in zopetna uporaba. Predvsem bo moralo za to skrbeti vse železniško transportno osebje obenem s kontrolorji transportne službe, šefi postaj in skladiščnim osebjem. Organizirati morajo stalno povezavo z gospodarskimi podjetji in ustanovami, ki sprejemajo blago. Upravno delo je treba v času pospešenega razkladanja čimbolj omejiti. Železniška direkcija lahko zahteva od krajevnih oblasti, da organizirajo stalne oddelke delavstva, ki bodo vedno pripravljeni pomagati pri razkladanju vagonov. Prav tako je treba pripraviti določeno število vozil. Nočno in nedeljsko razkladanje je treba izvajati v polnem obsegu. Železnica bo razkladalna mesta ponoči primerno razsvetlila. Tudi železniški uslužbenci in delavci bodo po potrebi pomagali pri razkladanju. Če je treba, naj prizadeti pokličejo na pomoč člane Ljudske fronte in vojaške komande. Delavske skupine, sestavljene iz članov sindikalnih, partijskih in drugih množičnih organizacij, naj prav tako pomagajo pri delu, kadar redna delovna sila ne zmore vsega sama. Vsa gospodarska podjetja so dolžna upoštevati gornja navodila in storiti vse, da se vagoni takoj izpraznijo in s tem sproste za ponovno naložitev.

Ko navajamo gornja navodila kot gospodarsko nujne ukrepe za čimboljšo preskrbo prebivalstva v decembru in izpolnitev plana blagovnega prometa v letošnjem letu, moramo obenem opozoriti na nekatere pomanjkljivosti, ki jih opažamo pri delu železniških uprav odnonosno prometne službe. Zelo pogosto dobivajo trgovska podjetja obvestila šele popoldne po koncu službe in morajo na novo iskati delavce za razkladanje v nadurnem delu, namesto da bi vagone izpraznili dopoldne med delovnim časom. Vagone tudi često dostavljajo na razkladalne tire več ur po obvestilu. V nedeljo 22. oktobra n. pr. je dobilo Trgovsko podjetje z živili v Ljubljani obvestilo za vagon ob 11. uri dopoldne, vagon je bil pa dostavljen na razkladalni tir šele ob 19. uri, tako da so delavci brez koristi izgubili svoj nedeljski počitek, podjetje pa je moralo vse te ure plačati s 50%-nim poviškom. Prav tako se opaža, da posveča železniška uprava premajhno pažnjo čiščenju železniških vagonov. V zadnjem času je bilo precej reklamacij zaradi pokvarjene soli, ki so jo tovorili v vagonih, v katerih se je prej prevažala živina, ne da bi jih prej primerno očistili. V vagonih ostanejo često žebiji, ki raztrgajo zlasti papirnate vreče. Pri pošiljki v vagonu št. 117889 je bilo n. pr. raztrganih sedem vreč sladkorja. V drugem vagonu (G 6932) se je zaradi slabe strehe pokvarilo in razmočilo več vreč pralnega praška. Vagon je bil sicer označen kot pokvarjen, vendar so ga kljub temu naložili. Tudi pri prevažanju krompirja je bilo ugotovljeno zdaj ob deževnem in snežnem vremenu, da skoraj vsak vagon pušča, kar seveda nikakor ni v korist krompirju, ki ga prevažamo za zimsko uporabo in ki ga je zdaj težko posušiti. Zaradi tega bi bilo vsekakor potrebno, da se vagoni takoj dostavljajo na razkladalne tire; da se posveča večja pažnja čiščenju železniških vagonov, da se ne bi brez potrebe kvarilo blago; prav tako naj se odstranijo iz vagonskih sten žeblji, vijaki in ostale stvari od kakšnih prejšnjih oblog itd.; v pokvarjene vagone naj se pa pred popravilom ne naklada tako blago, ki ga dež, sneg ali vlaga lahko pokvarijo. Ker je predpisano nedeljsko in nočno razkladanje, mora železnica namestiti tudi nedeljske in nočne uslužbence za sprejemanje reklamacij, ki jih zelo težko najdeš in brez njih po noči ali ob nedeljah vagona s pokvarjenim blagom sploh ni mogoče razložiti.

Iz gornjega torej vidimo, da je dolžnost gospodarskih podjetij, da storijo vse, kar je mogoče, da se razkladanje vagonov in s tem njih hitrejši obtok čimbolj pospešita, a prav tako je dolžnost železniške uprave poskrbeti za to, da bodo gospodarska podjetja mogla opravljati svoje naloge in da se ne bo blago, ki ga ta podjetja sprejemajo zaradi premajhne pazljivosti železniškega osebja pokvarilo ali drugače poškodovalo. (-?!-)

Tudi med člani invalidske organizacije lepo napreduje kulturno-prosvetno delo

Po osvobojenju so bile v Invalidskem domu v Ljubljani ustanovljene pevska, recitacijska in dramatska skupina, ki so v domu kakor tudi izven doma priredile več nastopov. Kmalu so pričele rasti invalidske pevske, recitacijske, dramatske in folklorne skupine tudi na podeželju. Med prvimi so bili okraji: Kranj, Celje, Trbovlje, Grosuplje in večina okrajev goriške oblasti. Važni kulturno prosvetni nastopi invalidov so bile prireditve v Ljubljani, Celju, Grosupljah, Hrastniku, Trbovljah, Laškem, Ivančni gorici, Kranju, Trbovljah, Vrhovcih pri Ljubljani, Knežaku pri Ilirski Bistrici, na Bledu, v Mariboru, Tržiču, Smledniku, Prevaljah, Gorici in Lokavcu. Nove kulturno prosvetne skupine in aktivi se snujejo v Zg. Kungoti, Jakobskem dolu, Rušah in na Vrhniki.

D. J.

Velik „partizanski“ napad na Dramlje

Pred dnevi je okrajni odbor Zveze borcev Celje-okolica organiziral »partizanski napad« na vas Dramlje pri Celju. To je bil doslej največji manever obveznikov predvojaške vzgoje v Sloveniji. Jedro »partizanskih« edinic so tvorili obvezniki predvojaške vzgoje in člani Zveze borcev, sodelovala po so tudi telovadna, kulturno-umetniška in gasilska društva ter organizacije Ljudske tehnike in Rdečega križa. Dramlje so branili Celjani in Sentpavelčani, napadali pa so bataljoni iz Vojnika, Stor in St. Jurja. Vseh skupaj je sodelovalo okrog tisoč ljudi. Manevru so prisostvovali tudi zastopniki Jugoslovanske armade in so ga v spošnem dobro ocenili. V »Slovenskem poročevalcu« smo na kratko že poročali o njem, vendar pa smo pomotoma navedli, da ga je organiziral okrajni telovadni odbor Celje-okolica.

»Sovražnik« je zasedel Celje. Prebivalci Celja in okolice so se iz ljubezni do svoje socialistične domovine odločili zapustiti domove in zadajati »sovražniku« močne udarce iz gozdov in planin.

V zelo kratkem času so se formirali trije »partizanski« bataljoni v okolici Vojnika, Stor in Sv. Jurija. Povezali so se v »partizanski odred« Toneta Tomšiča.

Komandant odreda je izvedel od prebivalcev, ki so šli v »partizane«, da se je v Dramljah nastanil od borb izčrpani »sovražni« bataljon. Nekaj časa za tem mu je nek star mož, bivši borec v narodnoosvobodilni vojni, povedal, da je opazil na cesti, posebno v okolici Celja, vojaške premike. Istega dne je neka ženska, ki je pobegnila iz Dramelj, javila, da se »sovražnik« vkopava in gradi postojanke.

Iz tega je komandant odreda sklepal, da je »sovražnik« zvedel za ustanovitev partizanskega odreda in še več, da je zvedel tudi, kje se nahaja. Da bi ga prehitel, se je odločil preiti v napad in zavzeti sovražno postojanko v Dramljah.

Odločil se je, da se s tremi bataljoni pomakne v vasice Gaj, Pozovec in Straža. Bataljonske izvidnice bodo pregledale teren in na osnovi njihovih zapažanj bodo dobili komandanti bataljonov svoje naloge.

Dramlje, vasica na hribčku, približno 3 ure hoda oddaljena od Celja, gleda na lepo gričevnato pokrajino, ki ima vse značilnosti naše slovenske zemlje. Jesensko orumeneli gozdovi — nekatera drevesa so že čisto gola — so vrinjeni med polja in travnike in nedaleč od tod čepi na strmem griču cerkvica Sv. Primoža — slika, kot jo opazimo v vseh predelih Slovenije. Če pa pogledaš od nje proti levi, vidiš strme začetke Savinjskih planin. Če bi bilo ozračje čisto, bi se morale videti bele, nebotične skale za njimi. Toda danes podi hladni veter nizko nad zemljo sive in temnomodre oblake, ki grozijo z dežjem in neurjem.

»Sovražnik« se mrzlično vkopava po obronkih griča, na katerem leži vasica. Povsod okoli so se pojavili »partizanski« oddelki. Ali je treba pričakovati napada in kdaj bodo napadli? Morda danes, lahko pa tudi šele jutri. Potem so opazili premikanje v gozdovih in ves bataljon je zasedel postojanke.

Komandant Kleč gleda na karto, išče izhoda in daje navodila celotnemu štabu. Iz zvonika se čujejo glasovi telefonistov, ki imajo svoj aparat pri zvonovih.

Bliža se poldne. Tedaj je padel prvi strel, takoj za tem se je zdelo, kot da se je sprožil plaz. Streljanje lahkega orožja se je vedno bolj gostilo. Z daljnogledom se vidi iz vrha, kjer stoji pokopališče, »sovražnik«, ki v redkih strelskih vrstah prodira proti vasi.

Branilci se umikajo. Streljanje je vedno bližje in vmes se meša grmenje težkega orožja. Bolničarji in bolničarke previjajo prve ranjence. Potem — juriš! Streljanje se je zgostilo v nepretrgan ogenj. Branilci se ne morejo več upirati in »partizani« zasedejo vas ter uničijo nasprotnika ...

V vasi so izbruhnili požari. Rdeči avtomobili gasilskih čet iz okolice so pridrveli in v najkrajšem času so zabrundali motorji brizgaln. Požari so kmalu pogašeni ...

Napad na Dramlje je končan. Popoldne so priredili v kulturnem domu kratek kulturni spored. Na njem pa so tudi kritično pregledali današnje manevre. Za tem je bilo 20 družin Zveze borcev obdarovanih s praktičnimi darili.

Tako se je končala doslej največja maneverska akcija Zveze borcev v Sloveniji. Prebivalci Dramelj, ki so s zanimanjem sledili poteku operacij, jo dolgo ne bodo pozabili. Si.

Ljudski inšpektorji V. terena II. rajona v Mariboru so najboljši v Sloveniji

Skupina ljudske inšpekcije V. terena II. rajona v Mariboru je že drugo leto najboljša v Sloveniji. Ljudski inšpektorji Adolf Nosan, Pavla Matuševa, Stefan Borin, Evgen Lapornik, Anica Erman, Anton Mivšek, Cita Lesar, Anica Zura in Vinko Galič so vsi delavci in nameščenci v Mariboru ter žrtvujejo za odgovorne naloge ljudske inšpekcije mnogo svojega prostega časa. Nosan, Matuševa, Lapornik in Mivšek so najbolj požrtvovalni in najvestnejši inšpektorji te najboljše skupine.

PRI PRESRBI MORA BITI RED

»Skrbno gledamo na delitev živilskih nakaznic in na delitev živil«, pravi Nosan, ki je vodja skupine. »Povsod imajo svoj nos, pravijo o nas tisti, ki smo jih zalotili pri nepravilnostih ali nepoštenostih. Mislim, da je tako tudi prav«.

Matuševa pripoveduje, da so si za tiste, ki so zelo pazljivo prikrivali svoje nepravilno poslovanje, izmislili »zasedo«. O mesariji Radi so začele krožiti govorice, da tam ni tako, kakor bi moralo biti. »Od 6. do 10. ure zvečer smo čakali na hodniku v postopju, zeblo nas je, toda ob desetih smo jih vendarle ujeli. Mesar, uslužbenka in mesarjev prijatelj so nesli iz prodajalne 12 kg mesa, ki ga niso vzeli na živilske nakaznice. Tudi druge nepravilnosti smo našli tam. Potrošniki so nam bili hvaležni, mesar najbrže ne. Toda pri delitvi mesa je zdaj red«.

V trgovini »Hrana« na Limbuški cesti so našli nesnago in primanjkljaj masti. Na rajonski poslovalnici so odkrili nepravilnosti pri delitvi živilskih nakaznic. Po krivdi uličnе zaupnice so dobivali v Damiševem naselju nakaznice za krompir tudi taki, ki so krompir pridelali in so kupljenega potem krmili svinjam. Mnogo potrošnikov v Mariboru pa še vedno nima krompirja. Tudi Tomažičevi, ki ima svinje, dve kravi, doma pridelano pšenico in druga živila, res ni bilo potrebno dajati živilske nakaznice, vendar jo je dobivala in šele ljudska inšpekcija je temu napravila konec. Na Studencih, kjer je področje V. terena, se inšpektorjem ne izognejo tudi prodajalke mleka, če po službi odnašajo mleko iz prodajaln, kakor ga je nesla uslužbenka iz prodajalne na Ruški cesti, ko so ji inšpektorji pogledali v torbico.

»Veselo so nas pozdravili v krpalnici, ko smo jim izročili šivalni stroj«, mi je pravila Matuševa. »Bil je last Mestne uprave nepremičnin in smo ga našli pri Tomičevi, ki ga je hotela prodati. Potem smo si ogledali ekonomijo menze Delavnice državnih železnic. Že prej bi bili morali tja! V skladišču smo našli okrog 400 kg plesnive koruze, na vsej ekonomiji pa nikogar, ki bi bil vedel, kaj in koliko so pridelali. Konj, ki je samotaril v hlevu ekonomije, je živel ob slami, pod njim pa je bilo pol metra gnoja. Menza ni imela od te ekonomije nobene koristi, zato so jo pozneje prevzeli zadružniki.

Vesten inšpektor lahko veliko koristi. S slabimi izkušnjami z ekonomije smo prišli v železničarsko menzo. Tam smo šele našli zmešnjavo! Dnevna blagajna — bilo je nekaj nad 5000 din — je bila v žepu uslužbenke. Predajo in inventuro so delali kar »po domače«, brez merjenja in tehtanja zalog. Osebje je odnašalo meso in jim je zaradi tega tudi »zmanjkala« prekajena svinjina. So pa kuharice zato na drugi strani več »prihranile«. Okrog 650 kg testenin, 400 kg masti in okrog 500 kg sladkorja so imeli na zalogi. Kako so v taki menzi abonenti jedli, si lahko mislite! Skrajno slabo. Za priboljšek je redila menza tudi svinje, toda mesa niso nikoli tehtali. Tudi creva zaklanih živali in pomije iz kuhinje so dajali mesarju. Preiskava o slabem gospodarjenju te menze je v teku.«

TUDI DRUGOD JE INSPEKCIJA POTREBNA

»Vse, kar sem ti omenila, smo našli novembra«, je Matuševa pripovedovala dalje, »V tem mesecu smo opravili 24 podrobnih pregledov, ki smo jih nekatere planirali, druge pa nam je narekovala potreba. Po večini jih opravimo na mesec tudi več. Naš štiri, Nosana, Lapornika, Mivšeka in mene na našem področju že dobro poznajo. Nosan je ključavničar, pošten človek je in našo skupino dobro vodi. Jaz sem tu član, pri rajonski inšpekciji pa predsednik. Vsi člani inšpekcije sodelujemo tudi pri delitvi stanovanj. Stanovanjsko stisko smo v našem predelu letos znatno olajšali. Našli smo precej stanovanj, ponekod z utesnitvijo, drugje z zamenjavo in nad 40 smo jih že razdelili. In ne le stanovanjske stiske, tudi pijančevanje in nemoralo vneto odpravljamo. Preprečujemo izkoriščanje v obrtniških delavnicah in po hišnih lastnikih. Ne zanemarjamo tudi higiene in kontrole gostiln. In koliko je še drugega, česar se je treba lotiti, da človek človeku ne dela krivic. Težke so naloge ljudskih inšpektorjev, vendarle lepe, če se inšpektor zanje zavzame.«

Ni bilo prilike govoriti vsaj s tistimi iz skupine, ki so se najbolj izkazali. Morala bi jih iskati po delavnicah in v pisarnah, to pa bi se zavleklo. Mimogrede sem pogledala še v zapisnik. Tudi lani so bili prvi v Sloveniji, vendar jim tisti, ki so jim v Ljubljani to priznali, obljubljene pohvale in nagrade še niso poslali. Kljub temu pa so prvi tudi letos in si bodo s tekmovanjem v čast deseti obletnici Osvobodilne fronte tudi drugo leto zaslužili priznanje.

M. S.

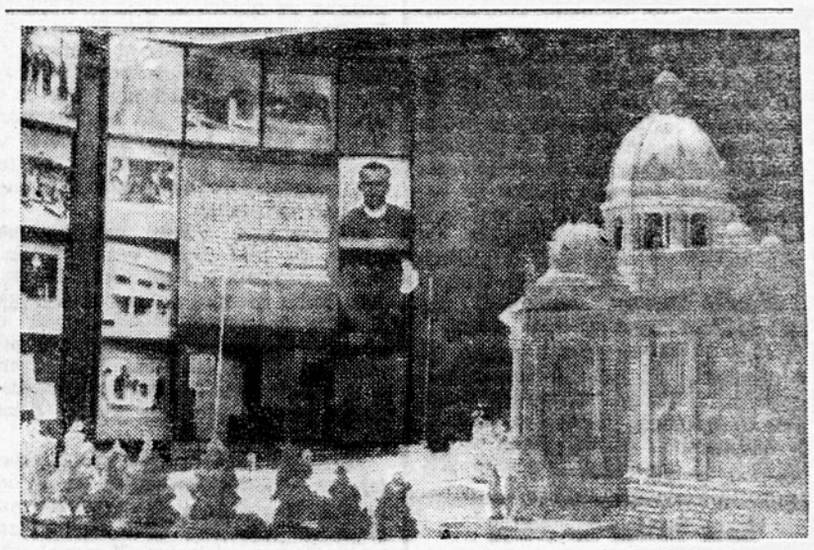
Informbirojski škodljivci iz rudnika Kreke pred sodiščem

V Delavskem domu rudnika v Kreki je končana razprava okrožnega sodišča proti osmim uslužbencem rudnika, ki so kot informbirojci povzročili rudniku veliko gmotno škodo ter skušali demoralizirati delavski kolektiv s trditvami, da plan rudnika ne more biti dosežen. Med obtoženci so bivši sekretar rudniškega partijskega komiteja Rašić Suljatović, pomočnik rudniškega ravnatelja Ahmed Ahmedić in načelnik rudniškega materialnega oddelka Sulejman Sadiković. Živila, ki so si jih prilaščali iz rudniških skladišč, so vsak mesec presegala vrednost 10.000 din in v osmih mesecih so oškodovali rudnik za nad 18 milijonov. Suljetović, ki je bil na rudarskem kongresu v Italiji, je od tam prinesel informbirojsko propagandistično gradivo ter ga s pomočjo drugih obtožencev razširjal.

Razprava je bila v samem rudniku zaradi tega, da ji je moglo prisostvovati čim večje število delavcev. Sodba bo izrečena jutri.

Stroge kazni za razpečevalce izrabljenih točk

Razprava o razpečevalcih izrabljenih točk v Kamniku, o kateri smo že poročali, se je končala v petek. Obsojenih je bilo 34 obtožencev. Glavni krivci Jakob Vavpotič, Jakob Grošelj, Marija Lap in Peter Janko so bili obsojeni na 20 let odvzema prostosti s prisilnim delom in zaplembo vsega premoženja, Marija Čad je bila obsojena na 18 let odvzema prostosti s prisilnim delom in zaplembo premoženja, Alojz Marinšek na 15 let odvzema prostosti s prisilnim delom in zaplembo premoženja, Amalija Vavpotič na 17 let odvzema prostosti s prisilnim delom in zaplembo premoženja, Štefka Krumpester na 13 let, Karel Mlakar in Milena Kosec na 12 let odvzema prostosti s prisilnim delom in zaplembo premoženja, Marija Jožef na 8 let, Frančiška Hribar na 7 let, Franc Hribar na 4 leta odvzema prostosti in zaplembo premoženja, Zofija Sopčič na tri leta in Frančiška Kopitar na dve leti odvzema prostosti, ostali obtoženci pa so bili obsojeni na manjše zaporne in pogojne kazni.

Na razstavi o razvoju ljudskih odborov je tudi velika maketa Ljudske skupščine FLRJ, ki je odlično delo nekega učenca šole za umetno obrt v Beogradu.

Delajmo, kakor da bi bil mir sto ali petsto let, toda pripravljajmo se — in pripravimo se — kakor da bi se začela vojna že jutri. (Tito).

Po vsej Jugoslaviji se prebivalstvo v tečajih usposablja za obrambo ob letalskih napadih. Tečaji sami pa za popolno usposobljenost ne zadostujejo. Treba jih je zvezati s praktičnimi vajami, seznaniti s protiletalsko zaščito vse prebivalstvo in ga naučiti, kako se mora ob napadu zaščititi in kako ravnati, da bi bile žrtve in škoda čim manjše.

Prve vaje v Sloveniji, na katerih so sodelovale vse ekipe protiletalske zaščite, so bile v petek 8. t. m. v Trebnjem. Slika kaže kemično ekipo pri razkuževanju zastrupljenega ozemlja.

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Ponedeljek 11. novembra: Hugolin, Damaz, Gojica.
Torek 12. decembra: Aljoša, Aleksander.

SPOMINSKI DNEVI

11. XII. 1756. — Rojen v Radovljici slovenski preporoditelj dramatik Anton Tomaž Linhart.
11. XII. 1918. — Umrl v Ljubljani pisatelj Ivan Cankar.
11. XII. 1946. — Pri socialno ekonomski sekciji OZN je bil ustanovljen Mednarodni dečji fond (MDF), ki podpira tudi jugoslovansko mladino.

DEŽURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franceta Prešerna 5.

•

Internistična sekcija SZD vabi zdravnike na redni sestanek, ki bo v sredo 13. dec. ob 20 v predavalnici interne klinike. Tema: Patogeneza pnevmonije. — Dr. Rosina Mira.

Rektorat Tehniške visoke šole v Ljubljani obvešča, da bo Centralna tehniška knjižnica, Knafljeva ul. štev. 13 pritličje, odprta od ponedeljka 11. dec. dalje: Knjižni oddelek dnevno od 8—20.30, ob sobotah od 8—14, revijalni oddelek pa zaenkrat dnevno od 7—14. — Rektorat.

Radio Ljubljana vabi vse, ki imajo veselje do napovedovalskega poklica, da se prijavijo v avdicijo. Prijave sprejema organizacijski oddelek, Ljubljana, Tavčarjeva 17 (Soba 107). Avdicije so neobvezne. Dijaki srednjih šol ne prihajajo v poštev. Izobrazba: 8 gimnazij z maturo.

Delavci, nameščenci in kmetje, ki si hočete utrditi svoje zdravje in nabrati novih moči za nadaljno delo, najdete prijeten oddih in možnost zdravljenja tudi pozimi v naših zdraviliščih in toplicah, posebno v Dolenjskih Toplicah, Čateških in Šmarjeških toplicah. Na razpolago so vam zaprti kopalni bazeni. Zdraviliška gostinska podjetja dajejo pozimi do 25 odstotkov popusta na proste penzionske cene. Člani sindikatov, upokojeni delavci in nameščenci, pripadniki JA in NM ter člani kmečkih delovnih zadrug imajo nižje penzionske cene s 25 odstotnim popustom.

Planinsko društvo Hrastnik obvešča vse svoje člane in ljubitelje planin, da bo redna letna skupščina 14. dec. ob 17 v sindikalni dvorani rudnika (Konzum). Za aktivne člane obvezno. — Odbor

Uprava Brivsko-frizerskega podjetja v Ljubljani, Gajeva ul. 6 sporoča cenj. občinstvu, da smo odprli novo brivnico v Gradišču 4. Brivnica je odprta od 6 zjutraj neprekinjeno do 21. Za obisk se uprava priporoča.

Planinsko društvo Škofja Loka vabi vse svoje člane in ljubitelje planin, da redni letni občni zbor, ki bo 14. dec. ob 18.30 v dvorani Telovadnega doma v Škofji Loki.

Planinsko društvo Hrastnik obvešča vse svoje člane inljubitelje planin, da bo redna letna skupščina 14. dec. ob 17 v Sindikalni dvorani rudnika (Konzum). Za aktivne člane obvezno. Odbor. 3026-n

GLEDALIŠČE

DRAMA LJUBLJANA

Sreda, 13., ob 20: Kreft: Celjski grofje. Zaklj. predstava za Litostroj.

OPERA

Torek, 12., ob 20: Mozart: Don Juan. Abonma Red A.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Petek 15. dec. ob 15.30: Ivan Cesar: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. — Pravljična igra s petjem in plesom v štirih dejanjih. Izven.
Sobota 16. dec. ob 15.30: Ivan Cesar: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. — Pravljična igra s petjem in plesom v štirih dejanjih. Izven.
Nedelja 17. dec. ob 15.30: Ivan Cesar: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Pravljična igra s petjem in plesom v štirih dejanjih. Izven.
Predprodaja vstopnic od torka 12. dec. dalje dnevno od 16 do 18, oziroma dve uri pred pričetkom predstave.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sreda, 13. dec. ob 19: Večer Prešernove besede. Izvaja Mladinsko kulturno umetniško društvo Metalurške šole, Jesenice. 3040-n

KONCERTI

V Celju bo koncertiral v sredo 13. dec. ob 20 v Domu kulture violinski virtuoz Laza Marjanovič iz Beograda. Pri klavirju Milica Marjanovič.

Drevi ob 20.15 bo v veliki filharmonični dvorani koncert violinskega virtuoza Laze Marjanoviča iz Beograda. Pri klavirju Milica Marjanovič. Na sporedu so Händlova, Brahmsova in C. Franckova Sonata ter Logarjeva Sonatina. Vstopnice Knjigarna muzikalij.

KINO

KINO UNIGN: amer. film: »Pestunja«. Kratki film: Bombaž. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Kino »MOSKVA«: premiera angl. filma: »Noro srce«. Kratki film: Obzornik 29. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Kino »SLOGA«: premiera franc. filma: »Mi otroci«. Filmske novosti 37. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

PREDAVANJA

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike in medicince na predavanje **Prof. G. Maurera iz Davosa,** o temi: **»Kemoterapevtska drenaža pljučnih kavern.«** Predavanje bo v torek 12. dec ob 19 v predavalnici Interne klinike. 3039-n

RADIO

SPORED ZA TOREK

Poročila ob 5.15, 6.00, 12.30, 15.00, 19.30 22.00 in 23.55. 5.00 Jutranji pozdrav; 5.25 Slovenske narodne pesmi; 5.50 Jutranja telovadba; 6.10—7.00 Veder jutranji spored; 10.30: Šolska ura za osnovne šole: Drobno pismo potuje; 12.00 Zabaven opoldanski spored; 12.40 Zabavna glasba in objave; 13.00 Šahovski pregled; 13.10 Samospevi Jurija Flajšmana v priredbi Pavla Kozine; 13.30 Igra orkester mariborske radijske postaje (Prenos iz Maribora); 14.00 Z mikrofonom sredi življenja in dogodkov; 15.00 G. F. Haendel: Trio za dve oboi, fagot in klavičembalo — izvajajo: N. Bregar, E. Sergo, F. Žemva in P. Šivic; 15.30 Solska ura za osnovne šole: Drobno pismo potuje; 18 Pojo naši zbori in solisti; 18.40 Gospodarska oddaja; 19.00 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana — poje Jelka Cvetežar; 19.45 Zabavna glasba in objave; 20.00 Opera; 22.15 Kaj bo jutri na sporedu; 22.30 Lahek glasbeni spored; 23.00 Nočni koncert (J. S. Bach: Brandenburški koncert št. 2 v F-duru, L. v. Beethoven: Simfonija št. 5 — L. v. Beethoven: Leonora, uvertura); 24.00 Glasbena medigra; 24.15 Oddaja v italijanščini; 24.45 Zaključek oddaje.

PRESKRBA

OLO Ljubljana okolica pov. za trg. in gostinstvo obvešča trg. mrežo in potrošnike, da si lahko za mesec december 1950 nabavijo sledeča živila:

pralno milo:
se deli na odrezek za milo-december po obrokih:
R1a jam, R1a, RS po 400 gr
R1b, R1, R2 R3 R2a po 300 gr
RS1, RS2 RS3, D1, D2 D3 po 250 gr.
S o1, S o2, Po po 200 gr.

sladkor:
se deli na vse kategorije živ nakaznic v 100%-nem obroku.

toaletno milo (popravek):
se deli na D1 in D2 po obrokih objavljenih v okrožnici št. pov. 1346/1 z dne 4. XII. z odvzemom odrezkov rep. dopolnilne preskrbe št. 8 november. pri D3 ostane že razpisana št. rep. dopolnilne preskrbe. Milo delite samo svojim stalnim odjemalcem.

čokolada — kakao
se deli na odrezek kakao december po obrokih:
D—1 po 50 gr,
D—2 po 100 gr,
D—3 po 150 gr.

Z delitvijo je pričeti takoj ter isto čimpreje zaključiti. Manjkajoče količine blaga naročite v skl. Ljudskega magazina Ljubljana okolica v Ljubljani, Vrhniki ali Litiji.

MINISTRSTVO ZA TRGOVINO IN PRESKRBO LRS

obvešča vsa poverjeništva za trgovino in preskrbo, pekarne ter prodajalce kruha, da veljajo za kruh, pečen iz uvožene moke, iste cene kot za kruh, pečen iz domače moke. Cene so sledeče: (Urad za cene pri PVLRS IX. št. 221-18 z dne 5. nov. 1949): 1. kruh iz mešanice moke 70 odstotkov belih žit ter 30 odstotkov koruzne moke in koruznih izdelkov 5.50 din za kg, 2. kruh iz mešanice moke belih žit 6 din za kg, 3. kruh iz pšenične moke 90 odstotne meljave 6 din za kg, 4. kruh iz pšenične moke 80 odstotne meljave 9 din za kg. — Uradi za cene pri okrajnih (mestnih) poverjeništvih za trgovino in preskrbo se pooblaščajo, da potrjujejo individualne kalkulacije pekarskih podjetij po predpisih Uredbe o načinu obračunavanja in vplačevanja razlik v ceni kruha in peciva. (Ur. list FLRJ št. 105-49 ter dopolnila Uradni list FLRJ št. 46-50). — Iz pisarne MTP.

OBVESTILA

SKLEPANJE POGODB

Za proizvode plinarn pod bilančno grupo 5 »Čvrsti produkti destilacije« ter za grupo 6 »Tečni produkti destilacije premoga« se sklepajo pogodbe v času od 11. do 23. decembra t. l. in sicer na sedežih podjetij: Mestna plinarna, Ljubljana, Resljeva cesta, Mestna plinarna, Maribor, Plinarniška ulica 5, Mestna plinarna, Celje, Ljubljanska ulica 25. Koristniki sklenejo pogodbe pismeno ali neposredno s predložitvijo potrdila o višini dodeljene kvote. Komite vlade LRS za komunalne zadeve.

POZIV

Na podlagi »Navodil o pogojih in načinu sklepanja pogodb o dobavi (in prevzemu) električne energije« (Uradni list FLRJ štev. 65-50) ter predpisa Sveta za energetiko in ekstraktivno industrijo LRS štev. 1939 z dne 1. dec. 1950, (Ljudska pravica z dne 6. dec. 1950), vabimo vse odjemalce električne energije na teritoriju LRS, ki predvidevajo, da bo njihov odjem na istem mestu dosegel v letu 1951 50.000 kWh, k obveznemu sklepanju pogodb. Pogodbe se bodo sklepale od 12. do 15. dec. 1950 na sedežih obratov DES, v območju katerih se energija odvzema. Izjemoma bodo nekateri odjemalci posebej pismeno povabljeni od strani Generalne direkcije elektrogospodarstva LRS, da bodo sklenili pogodbe v Ljubljani, ali pa od strani Uprav DES, da bodo sklenili pogodbe na njihovih sedežih. — Pri sklepanju pogodb mora vsak pogodbenik predložiti: 1. pooblastilo za sklepanje pogodbe; 2. originalno potrdilo o dodeljenem kontingentu el. energije, v koliko z njim razpolaga; 3. razdelitev letne porabe el. energije po mesecih; 4. podatke o maksimalnih obtežbah za posamezne izmene v vsakem mesecu in 5. podatek o bančni zvezi. — Istočasno vabimo vse osnovne potrošnike (AOR), da nam do 14. dec. sporočijo, koliko je bilo od njihovega celotnega kontingenta el. energije porazdeljenega med njihove neposredne potrošnike z letno potrošnjo izpod 50.000 kWh. Slednji podatki so nam namreč neobhodno potrebni pri sestavi plana proizvodnje el. energije na področju LRS za leto 1951. — Generalna direkcija za elektrogospodarstvo LRS.

UMRLI

Po kratki in mučni bolezni nas je pustila same naša ljubljena hčerka, žena, sestra, teta in svakinja **ANICA HRIBAR-VEBER,** roj. **BOŽIČ.** Pogreb bo v torek 12. dec. ob 15 na mestnem pokopališču v Celju. Prosimo tihega sožalja. Neutolažljive rodbine: Božič, Veber, Hribar in ostalo sorodstvo. 4151-I

Uprava in sindikalna podružnica Slovenskega poročevalca sporočata žalostno vest, da je po kratki in težki bolezni umrla njena zvesta članica tovarišica **ANICA HRIBAR-VEBER** roj. Božič statističarka v upravi dnevnika. Na njeni zadnji poti jo bomo spremili v torek 12 .dec. ob 15 na mestno pokopališče v Celju. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Uprava in sindikalna podružnica Slovenskega poročevalca.

Nepričakovano nas je zapustila naša draga in nepozabna **ANICA HRIBAR-VEBER** roj. **Božič.** Dobro in zvesto tovarišico bomo ohranili v trajnem spominu. Ljubljana 11. dec. 1950. Nameščenci uprave Slovenskega poročevalca.

Kegljaški klub Slovenskega poročevalca sporoča žalostno vest, da je umrla njena članica - blagajničarka **ANICA HRIBAR-VEBER,** roj. Božič. Pogreb bo v torek 12. dec. ob 15 na mestnem pokopališču v Celju. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. 4152-I

Dotrpel je po dolgi bolezni brat, stric in svak **FRAN DOMICELJ** 80 let star. Pogreb predragega pokojnika bo v torek 12. dec. ob pol 16 na mestnem pokopališču v Mariboru. Maribor, Ljubljana, Zagreb, Rakek, Genova. Zalujoči sorodniki. 4150-I

Obveščamo vse znance in prijatelje, da nas je za vedno zapustil po kratki in mučni bolezni naš ljubljeni sin, brat in stric **LEOPOLD FIR** iz Berečevasi pri Suhorju. Zalujoča rodbina Fir. 4155-I

Izmučeno od dolge, trnjeve življenjske poti ter trpljenja zadnjih mesecev je prenehalo biti zlato srce naše ljubljene mamice, babice, prababice in tete **ELIZABETE JUG** roj. **WEIXL,** vdove po šol. uprav. V zadnji domek jo spremimo v ponedeljek 11. dec. ob 15 na frančiškansko pokopališče. Za njo žalujejo: hčerki Jelisava in Milica, vnuk, pravnučka, rodbine Dr. Weixl, ing. Pipan in ostalo sorodstvo. Maribor, dne 8. decembra 1950. 4154-I

Naznanjamo žalostno vest, da je danes 10. dec. umrl naš ljubljeni mož, oče, stari oče, tast, stric **IVAN GRAŠIČ (Ham)** čevlj. mojster v 76 letu starosti. Pogreb pokojnika bo v torek 12. dec. ob 15 v Kranju od križišča na pokopališče. Žalujoči: žena, sinovi, hčere, vnučki in ostalo sorodstvo. Kranj, Ljubljana, Zagreb in Pula. 4153-I

MALI OGLASI

ZAMENJAM PRAZNO SOBO v severnem delu mesta pri mirni družini za večjo v centru. Ponudbe na »TVS« na oglasni oddelek. 6076-10

POUČUJEM odrasle in otroke v nemščini in italijanščini, po hitri metodi. Rimska 10-I desno. 5963-4

NAŠLA se je modra usnjena ženska rokavica v Rožni dolini. Dobi se v Rožni dolini pri S. L. cesta X. št. 28.

PREKLICUJEM za neveljavno sindikalno člansko izkaznico na ime Kompare Milan št. 1253280. 5972-14

IZGUBLJENI dežnik sem našla na tramvajski postaji pri glavni pošti. Dobi se v trgovini Hrana, Gosposvetska 2

NUJNO IŠČEM SOBO v centru ali v bližini. Kot protiuslugo nudim zlato nalivno pero »Pelikan«. Ponudbe pod Uradnica na ogl. odd. 5978-10

ROKAVICO rjavo, usnjeno, levo sem izgubila v soboto 25. nov. po Linhartovi do pokopališča. Najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi na ogl. oddelek. 5981-14

NA DOM grem prati. Ponudbe na ogl. odd. pod Dobra moč. 5982-4

NAŠLA SE JE KOZA. Dobi se Ižanska cesta 36. Butkovič. 5984-14

PREKLICUJEM za neveljavno sindikalno, mladinsko in planinsko izkaznico na ime Gerkman Milena, Lepodvorska ulica 3. 5985-14

POZABLJENO ali vzeto rjavo torbico z vsemi dokumenti in živilskimi nakaznicami v gostilni Sokol prosim vrniti za dobro nagrado na ime Hajrula Nurka, Pred škofijo 15. 5986-14

KROJNI TEČAJ za vso damsko in tudi otroško garderobo ter moško perilo pri salon Kuclar, Knafljeva 12. 5987-4

KROJAČA nujno sprejme Krajevna šivalnica Šmartno - Gameljne. 6004-4

Nova pota v proizvodnji pohištva

Lesno predelovalne tovarne v Sloveniji izdelujejo poleg kopit, tanina in drugih lesenih predmetov tudi pohištvo vseh vrst. Pri izdelovanju pohištva je bil dosežen precejšen napredek, ko je začela obratovati nova tovarna pohištva »Edvard Kardelj« v Novi Gorici. Čeprav tovarna še ne obratuje s polno zmogljivostjo, so v njej že v zelo kratkem času povečali storilnost. Ko je začela tovarna obratovati, so porabili za izdelavo spalnice 300 normiranih delovnih ur, zdaj jih pa porabijo le še 220. Samo v tej tovarni pa se bo v letu 1952 dvignila proizvodnja spalnic za 1,500 %, tako da bo v eni sami tovarni izdelanega več pohištva, kakor so ga izdelali kmalu po osvoboditvi v vseh lesno

predelovalnih obratih. To pa so seveda prednosti prave industrijske proizvodnje.

Toda le na pol poti bi ostali, če bi se omejili samo na povečanje proizvodnje, ne da bi pri tem iskali novih načinov izdelave in stremeli za uvajanjem naprednejšega sodobnega tehnološkega procesa. Tudi na tem področju je bilo že marsikaj storjeno.

Pri izdelavi pohištvu, ko lepijo razne vrste lesa, je sušenje lepila najvažnejši in seveda tudi najzamudnejši opravek. Posamezne furnirske plošče lepijo pod visokim pritiskom in hkrati uporabljajo toploto. Tak način lepljenja in sušenja lesa je zamuden, ogreva se v glavnem le površina lesa in v najboljšem primeru se čuti vpliv toplote le v globini največ 7 cm. V glavnem so isti postopek uporabljali v raznih državah tudi pri izdelavi avionskih kril iz resonančnega lesa. Tu so za ta postopek porabili 360 minut. Ko je bilo treba proizvodnjo letal povečati in je bila vsaka izgubljena minuta dragocena, so v angleški tovarni letal »Moskito« uvedli nov način lepljenja. Pri tem načinu so rabili za izdelavo, odnosno za lepljenje avionskih kril samo 7,5 minute in vpliv toplote je segal tudi v globino 15 cm. Ta način lepljenja in sušenja so pozneje uporabili Američani, tik pred koncem vojne pa tudi Nemci.

V čem je bistvo novega načina, se bo vprašal ta ali oni. Pri tem načinu uporabljamo visoko frekvenčni generator in primerno stiskalnico. Les, ki ga nameravamo zlepiti, damo v stiskalnico, in povežemo z visoko frekvenčnim generatorjem. V trenutku ko začnemo les stiskati, vključimo generator in že začno delovati na les kratki električni valovi, ki krožijo med spodnjo in zgornjo plastjo lesa, ga segrevajo in pospešeno sušijo, tako da se les v najkrajšem času tudi zlepi.

S tem sodobnim načinom lepljenja so se letos začeli baviti tudi v biroju za napredek proizvodnje pri generalni direkciji za lesno industrijo. V tovarni pohištva v Duplici so uredili skromen laboratorij in začeli s prvimi poizkusi. Za te poizkuse so poleg drugega rabili tudi hidravlično stiskalnico. To hidravlično stiskalnico je iz odpadkov v prostem času izdelal obratovodja mehanične delavnice Tovarne upognjenega pohištva v Duplici Franc Stefula. Z izdelavo hidravlične stiskalnice so bili na eni strani dani pogoji za nadaljevanje poizkusov, na drugi strani pa je bilo skupnosti prihranjenih 100.000 deviznih dinarjev. Visoko frekvenčni generator, ki v bistvu ni nič drugega kot radijska oddajna postaja, smo morali uvoziti. Toda, ko bo začela s proizvodnjo nova tovarna lektronk v Nišu, bomo visoko frekvenčne generatorje lahko izdelovali sami.

Že po prvih poizkusih je inž. Jelovcu uspelo, da je odkril nov način predelave žagovine. Sam les namreč izloča lepljive snovi, vendar je bilo treba najti način, da bi se žagovina lepila sama od sebe. Lesne lepilne snovi se izločajo le pod določeno temperaturo in določenim pritiskom. Inž Jelovac je uporabil vse sodobne izkušnje, ovlažil žagovino s kemičnimi preparati in jo vstavil v stiskalnico, v kateri deluje toplotna energija, ki jo proizvaja visoko frekvenčni generator. Opravljenih je bilo nešteto poizkusov, ki so bili končno kronani z uspehom. Izdelali so plošče iz žagovine v različnih debelinah in z različno trdnostjo. Po teh poizkusih se je inž. Jelovac lotil izdelave panelnih plošč. Les med dvema furnirjema je nadomestila žagovina in te vrste panelska plošča popolnoma ustreza vsem zahtevam, hkrati pa se prihrani precej lesa.

To so bili pionirski poizkusi, toda treba je bilo misliti tudi na izdelavo pohištva. Začeli so s poizkusi, da bi s pomočjo visoko frekvenčnega generatorja izdelali stole. Doslej so bile za izdelavo stola potrebne številne faze dela po novem načinu pa ga izdelajo že v treh fazah. Sedalo in naslonjalo izdelajo v enem komadu. Furnir vseh vrst in različnih debelin premažejo z lepilom, nakar vstavijo to maso v posebno oblikovano stiskalnico, kjer pomaga pri lepljenju zopet visoko frekvenčni generator. Na isti način izdelajo noge stola, v tretji fazi dela pa montirajo noge na spodnjo stranico sedala. Enako je seveda mogoče izdelati pohištvo vseh vrst in oblik. Toda ostali niso samo pri preizkusih, saj so že na letošnjem zagrebškem velesejmu razstavili tako izdelano mizo s šestimi stoli in le malokdo je vedel, da pomenijo ti izdelki novo pot naše lesno predelovalne industrije.

Način izdelave takega pohištva v omenjenem laboratoriju še izboljšujejo, pri čemer sodeluje tudi Marjan Pengov. Hkrati dela inž. Jelovac na izdelavi sintetičnega lepila, ki bi ga pridobivali iz domačih surovin.

Ugotovili so, da bo za izdelavo enega samega stola po novem načinu potrebno le pol ure. Lepljenje s pomočjo visoke frekvence bo trajalo le 16 sekund. Ta skopa številka pa ne pove nič manj kakor to, da bo s 50 odstotkov manj delavcev izdelanih trikrat več stolov. Hkrati bodo proizvodni stroški za 300 % manjši.

Če pomislimo pri tem še na izvoz, vidimo, da bi samo vrednost stolov, izdelanih v enem letu v eni tovarni, bila enaka vrednosti najmanj 4.000 osebnih avtomobilov ali naprav za popolnoma novo in sodobno lesno predelovalno tovarno. Kakor kaže, ni več daleč čas, ko bomo namesto hlodovine izvažali končne izdelke naših lesnopredelovalnih tovarn in s tem dokaj znižali porabo lesa, z rastočo proizvodnjo pa hkrati krili tudi naše domače potrebe.

Nove knjige in revije

Prejeli smo:

NOVA OBZORJA. Revija. Izdaja Zveza kulturnih delavcev Mariborske oblasti v Mariboru. Letnik III. Štev. 12. Maribor 1950. — VSEBINA: Anton **Slodnjak**, France **Prešeren**. — Oton **Župančič**, Zapiski o Zigonovem Prešernu. — Dr. France **Prešeren** — Janko **Glazer**, »Pevčeve tožbe« drugi sonet. — dr. Jos. **Tominšek**, O Prešernu v Kranju. — Božidar **Borko**, O prevajanju Prešerna. — France **Vodnik**, »Resignacija« A. Mickiewicza v prevodih naših pesnikov. — Dr. France **Prešeren** — Janko **Glazer**, Napis na grobu Emila Korytka. — Branko **Rudolf**, Melanholija popotnika ob mlinu, Iz sobe ob morju. — Branko **Rudolf**, Uporni vrabec. — Mimi **Malenšek**, Ognjeni krst. Milan **Koblar**, Partizanka Vojka. — Herbert **Grün**, Nekaj pripomb k prevodom Goethejevih pesmi. — Boris **Kranjc**, Tošo Primožič. — Gustav **Silih**, Ob stoletnici rojstva Henrika Schreinerja. — Branko **Hofman**, France Kosmač: Kurent in smrt. — Janko **Kos**, Maksim Gorki: Življenje Matveja Kožemjakina. — Cvetko A. **Kristan**, Ivan Cankar in Anton Tanc v knjižnih izdajah ameriških Slovencev. — Gustav **Grobelnik**, Letošnji repertoar slovenskih mestnih in sindikalnih gledališč. — Janko **Glazer**, K Vodnikovemu članku o prevodih Mickiewiczeve »Resignacije«. — Franc **Šrimpf**, Kulturna kronika Mariborske oblasti. — J. D., Ustanovitev Nacionalnega centra ITI v Beogradu. — Tošo **Primožič**, Portret F. S., Spravljanje sena, Otrok, V kovačnici, Iz »Miklove Zale« (Osnutek za fresko), Skica, Prvi pozdrav z »onostranstva«.

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

Pridobivanje sladkorja iz lesa. Letos je na Finskem pričela obratovati prva tovarna za predelavo lesa v sladkor. Tovarna proizvaja na dan 500 kg sladkorja, ki po hranljivosti odgovarja grozdnemu sladkorju, po barvi in okusu pa navadnemu sladkorju. Ker ima Finska veliko lesa, so strokovnjaki mnenja, da se bo število tovarn v kratkem zvišalo in bo domači — iz lesa pridelani sladkor popolnoma nadomestil uvoženega.

Dickensenova pisma prodana na dražbi. Na neki dražbi v New Yorku je bilo prodano 550 po večini še neobjavljenih pisem slavnega angleškega pisatelja Charlesa Dickensa, ki jih je bil pisal komtesi Bardet-Kauts. V pismih so večkrat omenjena dela, ki jih je v tistem času pripravljal Dickens. Dickensenova pisma je kupila neka newyorška knjigarna.

Ameriške rezerve zlata se zmanjšujejo. Po Reuterjevih vesteh so se od izbruha oboroženega spopada v Koreji, zmanjšale ameriške zlate rezerve za 1194 milijonov dolarjev. V preteklem tednu so se zmanjšale za 60 milijonov, tako da znaša celotno zmanjšanje v mesecu novembru 253 milijonov. Prav tako je znesek zlata, ki je deponiran pri federalnih rezervnih bankah na tuj račun, padel v preteklem tednu za 13 milijonov dolarjev.

Razvoj francoske jeklarske industrije. Francoska jeklarska industrija je povečala letos svojo storilnost na rekordno raven. Obratovati je začelo več moderniziranih plavžev in drugih naprav, vendar se v industrijskih krogih boje, da bi stalne težave pri nabavljanju starega železa in koksa preprečile popolno izkoriščanje zmogljivosti. Letos se je nenavadno povečal francoski izvoz jekla, zlasti na ameriška tržišča. Skupni izvoz je dosegel do konca septembra skoraj dva milijona ton.

Sestletka za jugovzhodno Azijo. V Londonu so uradno objavili načrt Britanske skupnosti narodov o šestletnem razvoju južne in jugovzhodne Azije. Ta načrt, čigar izvedba bo zahtevala 1868 milijonov funtov šterlingov, zajema Indijo, Pakistan, Ceylon, Malajo Singapur, Severni Borneo, Saravak in Gvinejo. Glavno pozornost bodo posvetili razvoju kmetijstva in industrije. Načrt določa namakanje in obdelovanje 13 milijonov akrov zemlje, povečanje proizvodnje zrnaste hrane za 6 milijonov ton, povečanje zmogljivosti električne energije za 61 %, zboljšanje komunikacij in prevoza, gradnje hiš itd. Prav tako so določeni izdatki za prosveto in zboljšanje zdravja v teh državah. Birma, Siam, Indonezija in Indokina, ki niso članice Britanske skupine narodov, še niso sprejele dokončnega sklepa o pristopu k temu načrtu.

Problem mednarodne razdelitve surovin. Sedanja politična napetost na svetu je povzročila veliko pomanjkanje surovin in skok cen. Na ta pojav opozarja poleg drugega tudi dejstvo, da so na sestanku ministrov držav članic Marshallovega načrta 1. in 2. decembra v Parizu sprejeli več resolucij o problemu surovin. Ta problem pa se ne pojavlja v enaki obliki pri vseh prizadetih državah. Glavna razlika je med Evropo, Britanijo in šterlinškimi državami na eni ter ZDA na drugi strani.

Glede na britansko in tudi splošno evropsko stališče, povzroča posebno zaskrbljenost vprašanje preskrbe s cinkom, bombažem, žveplom in aluminijem. V Londonu sodijo, da ZDA s kopičenjem zalog surovin za vojaške potrebe spravljajo v nevarnost evropski načrt oboroževanja in splošno zaposlitev v evropski industriji. Tako na primer poudarjajo, da so ustvarile ZDA strateško rezervo 500.000 ton cinka in da se ta rezerva zvišuje za nadaljnjih 20.000 ton mesečno, Britanija pa istočasno ne more kriti svoje minimalne potrebe 23.000 ton mesečno. Britanska potrošnja cinka je znižana že za 25%, napovedujejo pa možnost njenega nadaljnjega znižanja.

Britanija meni tudi, da je hudo zadeta s kontingentiranjem ameriškega izvoza bombaža. Pri zadnji razdelitvi ameriških izvoznih kvot so dodelili Italiji 194.000 bal, Japonski 142.000, Franciji 110.000, Britaniji pa samo 5000. Za vso to sezono so Japonski do sedaj odobrili 693.000, Italiji 406.000, Nemčiji 381.000, Britaniji pa samo 235.000 bal bombaža.

	IME	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	TOČ.	MES.
1	KRAMER (NIZOZEMSKA	●	○	○	○	○	◐	◐	◐	◐	●	○	◐	○	○	○	◐	○	◐	◐	◐	5·5	18-20
2	TARTAKOWER (FRANC	●	●	●	●	◐	◐	◐	○	◐	◐	◐	◐	○	○	◐	◐	◐	◐	○	○	8·5	11-12
3	PILNIK (ARGENTINA	●	○	●	◐	○	●	◐	◐	●	●	○	●	○	◐	●	●	●	●	○	◐	11·5	6-7
4	PIRC (JUGOSLAVIJA	●	○	◐	●	◐	◐	○	◐	●	●	◐	●	◐	●	◐	●	◐	◐	◐	●	12	4-5
5	STAHLBERG (ŠVEDSKA	●	◐	●	◐	●	◐	●	◐	●	●	◐	●	○	◐	●	●	◐	●	◐	◐	13·5	3
6	TRIFUNOVIĆ (JUGOSL	◐	◐	○	◐	◐	●	●	◐	●	◐	◐	●	◐	◐	○	●	◐	◐	◐	◐	10 5	9
7	VAN SCHELTINGA (NIZ	◐	◐	◐	●	○	○	●	○	○	●	◐	◐	◐	◐	◐	◐	○	◐	○	◐	7·5	14-15
8	RESHEVSKY (ZDA	◐	●	◐	◐	◐	◐	●	●	◐	●	◐	◐	●	●	◐	◐	◐	●	●	●	14	2
9	GUDMUNDSSON (ISLAND	◐	◐	○	○	○	○	●	○	●	○	◐	○	○	●	◐	◐	◐	◐	●	◐	7·5	14-15
10	SZABADOS (ITALIJA	○	◐	○	○	○	◐	○	◐	○	○	◐	◐	●	◐	○	○	○	◐	◐	◐	5·5	18-20
11	GLIGORIĆ (JUGOSL	●	◐	●	◐	◐	◐	◐	○	●	●	●	●	◐	◐	◐	◐	◐	◐	◐	●	12	4-5
12	GOLOMBEK (ANGLIJA	◐	◐	○	○	○	○	◐	◐	◐	◐	○	●	○	○	●	◐	◐	◐	○	○	5·5	18-20
13	NAJDORF (ARGENTINA	●	●	●	◐	●	◐	◐	◐	●	◐	◐	●	●	●	●	◐	●	◐	●	●	15	1.
14	DONNER (NIZOZEM	●	●	◐	○	◐	◐	◐	○	●	○	◐	●	○	●	◐	●	◐	○	○	○	8·5	11-12
15	VAN DEN BERG (NIZ	●	◐	○	◐	○	●	◐	○	○	◐	○	○	○	◐	●	◐	○	◐	◐	◐	7	16
16	KOTTNAUER (ČSR	◐	◐	○	○	○	○	◐	◐	◐	●	◐	◐	○	○	◐	●	○	◐	◐	○	6	17.
17	EUWE (NIZOZEMSKA	●	◐	○	◐	◐	◐	●	◐	◐	●	◐	◐	◐	◐	●	●	●	◐	◐	◐	11·5	6-7
18	FOLTYS (ČSR	◐	◐	○	◐	○	◐	◐	○	◐	◐	◐	◐	○	●	◐	◐	◐	●	◐	◐	8	13
19	ROSSOLIMO (FRANCIJA	◐	●	●	◐	◐	◐	●	○	○	◐	◐	●	◐	●	◐	◐	◐	◐	●	◐	11	8.
20	O'KELLY (BELGIJA	◐	●	◐	○	◐	◐	◐	○	◐	◐	○	●	○	●	◐	●	◐	◐	◐	●	9·5	10

● = 1 ◐ = ½ ○ = 0

Lep uspeh naših šahistov na turnirju v Amsterdamu

V soboto so na mednarodnem šahovskem turnirju v Amsterdamu igrali zadnje kolo. Nasprotniki so se ogorčeno borili za čim boljši plasman, zato je bilo več partij prekinjenih, ki so se včeraj nadaljevale. Izmed naših mojstrov sta se Pirc in Gligorič z zmagama nad svojima nasprotnikoma povzpela na 4. in 5. mesto in tako prehitela bivšega svetovnega prvaka dr. Eeuweja, ki je svojim častilcem v zadnjem kolu pripravil neprijetno presenečenje. Igro s Pilnikom je izgubil in se tako pridružil ostalim udeležencem turnirja, ki so razen Najdorfa in Reshevskega doživeli poraz.

Zmagovalec Najdorf se je proti van Scheltingi v zadnjem kolu zadovoljil z remijem, s čimer mu je bilo prvo mesto zagotovljeno. Tudi Reshewsky je z Golombekom delil točko in si s tem zagotovil drugo mesto. Stahlberg se je z zmago nad van den Bergom utrdil na tretjem mestu. Pirc je po zmagi nad Kottnauerjem skupaj z Gligoričem, ki je v zadnjem kolu premagal Gudmundssona, zasedel četrto in peto mesto. Rossolimo je neodločen izid partije s Kramerjem zagotovil osmo mesto. Trifunović je po remiju z Donnerjem zasedel deveto mesto. O'Kelly pa si je s pol točke iz partije proti Szabadosu zagotovil deseto mesto in 50 odstotkov možnih točk. Neodločena igra med Tartakowerjem in Foltysom je prvega uvrstila na 11. in 12. mesto skupaj z Donnerjem, Foltys pa je zasedel 13. mesto. Končni vrstni red udeležencev turnirja je naslednji: 1. Najdorf 15 točk, 2. Reshevsky 14, 3. Stahlberg 13 in pol, 4. do 5. Pirc in Gligorič 12, 6. do 7. Euwe in Pilnik 11 in pol, 8. Rossolimo 11, Trifunovič 10 in pol, 10. O'Kelly 9 in pol, 11. do 12. Tartakower in Donner 8 in pol, 13. Foltys 8, 14. do 15. Gudmundsson in van Scheltinga 7 in pol, 16. van den Berg 7, 17. Kottnauer 6, 18. do 20. Szabados, Golombek, Kramer 5 in pol točke.

NOGOMETNO TEKMOVANJE ZA POKAL JUGOSLAVIJE

Favoriti v polfinalnem tekmovanju

Včeraj so se v četrfinalnih tekmah nogometnega tekmovanja za pokal Jugoslavije pomerili zagrebški Dinamo, Sarajevo, Crvena zvezda, Tekstilac (Varaždin), Partizan, BSK, Hajduk in Radnički iz Beograda. Srečanja so se končala z zmagami Dinama, Crvene zvezde, Partizana in hajduka, ki so se s tem uvelijavili v polfinale.

Kljub pričakovanim zmagam favoritov so se nekatere tekme končale s presenetljivimi izidi. Moštvo Sarajeva je doživelo v Zagrebu hud poraz. Dinamo je prikazal zelo lepo tehnično igro in če bi bili njegovi napadalci učinkovitejši, bi bil rezultat prav gotovo še lepši.

Prav tako preseneča nizka zmaga Crvene zvezde proti varaždinskemu Tekstilcu, ki je pomanjkanje tehničnega znanja nadomestil z izredno požrtvovalnostjo in borbenostjo.

Huda borba za zmago je bila v Splitu, kjer sta se pomerila Hajduk in novi član II. zvezne lige Radnički iz Beograda. Medtem ko je Hajduk v prvem polčasu prevladoval na igrišču, so gostje po odmoru z energičnimi in pogostimi napadalnimi akcijami resno ogrožali Hajdukova vrata. Domačim branilcem je v zadnjih minutah igre komaj uspelo obdržati težko priborjeno prednost in zmago.

V Beogradu je Partizan kljub nekoliko oslabljeni postavi nadvladal BSK. Rezultati so tile:

Dinamo : Sarajevo 4:0 (3:0)
Crvena zvezda : Tekstilac 2:0 (1:0)
Hajduk : Radnički 4:3 (3:1)
Partizan : BSK 3:0 (2:0)

V polfinalu bodo igrali Partizan in Crvena zvezda v Beogradu ter Dinamo in Hajduk v Zagrebu.

»VOJVODINA« : »MAČVA« 8:0 (4:0)

Na čast volitev za Ljudsko skupščino AP Vojvodine je bila v Novem Sadu prijateljska nogometna tekma med »Vojvodino« (bivšo Slogo) in »Mačvo« (bivšim Podrinjem), novima članoma prve zvezne lige. Tekma se je končala z zmago Vojvodine 8:0 (4:0).

FRANCIJA : TURČIJA 3:2

Mednarodna nogometna tekma med reprezentancama Francije in Turčije v Ankari se je končala z zmago Francozov 3:2 (3:0).

FRANCIJA : NIZOZEMSKA 5:2 (3:1)

V Parizu je francoska nogometna reprezentanca premagala reprezentanco Nizozemske 5:2 (3:1).

»Nada« bo gostovala v Franciji

Nogometna zveza Jugoslavije je dobila te dni ponudbo od francoske nogometne federacije, naj bi A in B državni reprezentanci ter moštvo mladih nogometašev »Nada« gostovali v Franciji. Moštvo »Nada« sestavljajo igralci, ki bodo v bližnji prihodnosti zamenjali sedanjo državno reprezentanco.

Po ponudbi Francoske nogometne federacije bi 7. februarja prihodnjega leta naša državna reprezentanca igrala v Parizu, B reprezentanca v Lyonu, moštvo mladih nogometašev »Nada« pa v Bordeauxu.

MEDNARODNI TURNIR »MLADIH«

Nogometna federacija Francije bo organizirala mednarodni turnir mladih nogometašev osmih evropskih držav. Na turnirju bodo sodelovali nogometni podmladki Anglije, Severne Irske, Francije, Švice, Nizozemske, Belgije, Avstrije in Jugoslavije. To bo prvo tekmovanje mladih nogometašev v Evropi.

Izvršni odbor Nogometne zveze Jugoslavije je na svoji seji sprejel ta predlog.

•

Lokomotiva in Proleter iz Osjeka sta prijateljsko nogometno tekmo igrala neodločeno 1:1.

V prijateljski nogometni tekmi med reprezentancama Novega Sada in Zrenjanina je zmagala reprezentanca Novega Sada z rezultatom 5:1 (3:1).

Plazovi v naših gorah

Institut za geografijo v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti si je vzel za eno prvih, neposrednih nalog, da prouči snežne plazove na Slovenskem. Preučiti je treba njihovo pojavljanje po letnih časih ter po vremenski pogojenosti, dognati kraje, kjer se redno ali vsaj včasih prožijo plazovi, pa si napraviti pregled o učinkih, predvsem o škodi, ki jo povzročajo, bodisi v gozdih ali v naseljih ali z drugimi nesrečami, ki jih prinašajo. Marsikje po svetu imajo snežne plazove že dodobra raziskane in marsikje so prešli že na dejansko sistematično zaščito gozdov in naselij ter prometnih poti s pomočjo posebnih naprav ob ograženih pobočjih. Na Slovenskem smo šele ob začetku sistematične proučitve snežnih plazov.

Institut za geografijo v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti se obrača na posameznike v Sloveniji s prošnjo in predlogom, da bi mu za svoj kraj in za svojo okolico poročali o pojavu in učinkih snežnih plazov v letošnji zimi. V ta namen so izdelana posebna navodila v obliki vprašanj ter jih institut razpošilja posameznikom s prošnjo za poročanje. Obračamo pa se s tem tudi na druge, na vse tiste, ki se za plazove zanimajo in ki bi nam mogli povedati marsikaj važnega in zanimivega, pa njihovih naslovov ne poznamo. Prosimo jih, da se prijavijo na naslov: Institut za geografijo v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, Ljubljana, Novi trg 3.

Navodila za opazovanje snežnih plazov

Kje so se v letošnji zimi 1950-51 prožili plazovi?

Ime gore ali hriba, južna, severna, vzhodna ali zahodna stran pobočja. Približna višina, kjer se je plaz utrgal in odkoder se je spustil. Ali je v golem skalovju, ali v travnatem pobočju ali v ozemlju, poraslem z grmovjem ali gozdom? Ali je plaz šel po golih tleh ali po starejši snežni podlagi?

Kdaj so se sprožili plazovi, datumi plazov. Posebna omemba, če so se plazovi na novo prožili v istem območju v toku zime. Opozoritev, če so bili tu plazovi redni ali vsaj pogosti tudi v prejšnjih zimah.

Vsaj v poglavitnem karakteristika vremenskih pogojev, v katerih so se prožili plazovi, na primer po zelo hudem metežu, ob suhem ali južnem snegu, za časa odjuge itd. Po možnosti karakteristika plazov: ali iz suhega snega, ali iz južnega, iz na novo padlega ali iz starega snega, ki ga je zmehčala odjuga.

Morebiti živijo med prebivalstvom posebni izrazi za označbo posameznih tipov snežnih plazov ali za razne pojave ob proženju plazov. Učinki plazov: Plaz je poškodoval gozd. Plaz poškoduje gozd ali posamezno drevje takorekoč sleherno zimo ter s tem odganja gozd ali vsaj ovira gozdno rast.

Morebiti se more ugotoviti, da v plazinah, kjer se stalno prožijo plazovi, uspeva samo grmovje ali le posamezna drevesa, ali celo le trava, morebiti je ostala le gola skala.

Morebiti plazovi vsako zimo, pa ob vsaki sprožitvi prinašajo s seboj več ali manj kamenja in skalovja, pa nemara izruvanega grmovja in drevja, ter s tem sodelujejo v kopičenju kamenitega drobirja ali prepereline ter prsti v položnejših pregibih v bočju ali v vznožju?

Plazovi nakopičijo debele gmote snega v položnejših planjah na pobočju ali na vznožju, ali v gorah na vznožju plazin in žlebov; tam se nemara držijo snežišča dolgo v pomlad ali celo v poletje. Pod njimi morebiti izvirajo studenci.

Ako so plazovi pobrali kako zgradbo, senik v bočju ali drvarsko bajto, planinsko stavbo ali hišo ali kakršnokoli zgradbo v stalnem naselju. Primerom, kjer je plaz prizadel kakršnokoli trajno naselbinsko zgradbo, je treba posvetiti posebno pozornost. Prav tako bi bilo zelo dobrodošlo, navesti primere, če so se v preteklosti dogodili takšni učinki plazov, kakor tudi primeri, da so se zaradi nevarnih plazov ljudje izogibali določenim legam in nanje niso postavljali hiš in drugih zgradb.

Ali so plazovi prizadeli ljudi, domačine ali izletnike, turiste ali smučarje? Ali so iz preteklosti znane človeške žrtve, ki so jih povprečili snežni plazovi?

Ali so plazovi povzročili kake druge poškodbe ali nesreče, morebiti v prometu ali kakorkoli?

Ali so bile že kdaj napravljene kakršnekoli zaščitne naprave, ki naj bi zadrževale plazove, jih omejile ali pa usmerile v manj nevarno smer? Ali bi bili takšni ukrepi potrebni, kje in kaj naj bi zaščitili ter kako?

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava, Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglasnega oddelka štev. 38-96. Tekoči račun pri Narodni banki, Ljubljana 6?-903?1-0. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani. — Poštnina plačana v gotovini. — Četrtletna naročnina 135 din, polletna 270 din, celoletna 540 din — »Slovenski poročevalec« izhaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

Ivo Pirkovič: *Bilo je pod Gorjanci*

BITKA V ZALEDJU

45

V tem je bil povsem drugačen od brata Alfreda, ki ne bi dosti maral, če bi si ob nevarnih plamenih revolucije opalil tudi prste, da bi le zadostil temnemu gonu svojega vražjega, slepega fanatizma. Pater prior je dal fašizmu svojo dušo, telesa mu ne bi žrtvoval več od brezčutnega konca nohta. Zato me je v svojem srcu sovražil, toda sovražil razumno, prekanjeno, skrbno skrivaje vedno svoja čustva (ki pa bi jih človek čutil z zavezanimi očmi, kot čuti železo prisotnost nevidne magnetne sile). Zato se me je pater prior bal in mi iz bojazni in prekanjenosti skušal ustreči, kjer koli je mogel, zvito računajoč, da se nekega dne lahko zgodi, česar se je najbolj bal, in da bi za takrat bilo dobro biti pred ljudmi vsaj na videz čist ter imeti v malhi še nekaj dobrih del, s katerimi bi v sili kot s plahto pokril nagoto svojih skritih grehov.

Kar pa mi je redovni predstojnik dejal, da so brata Alfreda tepli že vsi, je bila čista resnica. Vedel sem, da je tudi pater prior sam že položil na odurnega človeka svojo težko mesnato roko, kakor je to morda nekaj čudnega in nenavadnega v redovni družini. Za ovaduštvo tujcu se ga pater prior, ki je tudi sam o sebi zatrjeval, da je tujec, seveda ne bi dotaknil. Imela sta neke druge račune, ki se jih pa danes, ko svoje spomine zapisujem, več natančno ne spominjam, ki pa so tudi nekoliko vročekrvnega patra priorja razdražile v toliki meri, da je storil več, kakor bi po napisanih postavah smel redovni predstojnik storiti duhovnemu sinu svoje redovne družine.

Toda v priorjevo obrambo bodi zapisano, da je bila fizična sila nemara res še edino sredstvo, ki je redovnemu predstojniku zoper neznosnega človeka naposled še preostalo, čeprav ni dvoma, da ga tudi to v njegovih blaznih gonih ni v ničemer spremenilo niti na dobro niti na slabo.

Od redovnih sobratov sta meniha Alfreda pretepla nekoč tudi zdravnikova pomočnika, resnobni in blagi brat Andrej, ki mi ga je priporočila še mestna organizacija, in vedno veseli in razposajeni brat Tone, ki sem mu v vsej redovni hiši še največ zaupal in si ga zato izbral za posebno odgovorne naloge že davno prej, kot je iz Krke potegnil puško, jo zaljubljeno negoval ter čakal povelja, da si jo obesi na rame in krene v gozdove.

Redovna brata Andrej in Tone sta na grešnega sobrata že dolgo prežala, da bi ga zalotila na samotnem kraju. Nekega dne sta ga brez priče zasačila v kopalnici in ga brez oklevanja podrla v korito, ki služi kopanju. O nespodobnem in razburljivem prizoru, ki je temu sledil, nisem mogel zvedeti — kar ni navsezadnje nič čudnega — nobenih podrobnosti, razen okoliščine, da sta usmiljena brata Andrej in Tone svoji žrtvi pred dejanjem še obzirno snela očale, da ne bi bilo materialne škode.

Redovne postave velijo, naj bo brat, ki zoper redovnega sobrata črtežno dvigne roko, kaznovan z izgonom iz redovne hiše. Zgodilo pa se ni nič, zakaj vsi so se napravili, kakor da niso ničesar čuli, in tudi grešni brat Alfred je menil, da stori najbolje, da svoje bridkosti nikomur ne razodeva, vesel, da je ni videlo človeško oko in ne čulo človeško uho. Prihulil se je in rajši ni pripovedoval nikomur, kje si je odrl nos.

Videč, da je v teh čudnih časih cesar daleč in Bog visoko in da je ni več pravice na svetu, razen tiste, ki si jo človek izsili sam, je tudi Ciril Smolič nad svojo nesrečo nazadnje nehal žalovati in jo rajši hladno preudaril. Dva dneva je nekaj zase tuhtal, na sam božični dan pa razdelil vloge. Ponoči bi moral imeti službo brat Alfred. Jaz naj bi ga poklical, kakor da potrebujem njegove pomoči; orožnik Vindišman, vedno pripravljen žrtvovati se za dobro stvar, naj bi za redovnim bratom zapahnil duri in ugasil luč; Smolič pa je kanil planiti nanj, mu vreči čez glavo odejo in v temi zadostiti pravici. Se preden bi karabinjer pred vrati razumel, kaj se godi, bi bilo že vse končano in ne bi bilo na svetu bitja, ki bi moglo o tem kaj določnega izpričati. Vse je bilo preudarjeno do potankosti in vsi smo, kakor igralci za odrom, čakali s pripravljenimi vlogami. Orožnik je Smoliča še bodril: »Bij ga kot konja!«

Toda brat Alfred, ki se ni nikoli pomišljal priti, če smo ga poklicali, je tokrat na hodniku nezaupljivo obstal, kot v zli slutnji povohal po zraku in — pobegnil.

»Vedno sem trdil, da tiče v njem vražje nadnaturne moči«, sem dejal razočaranim tovarišem.

Tudi razjarjeni karabinjer Pietro Leschiuta je bil pred dnevi zaman letal po hiši, da bi ovaduha zalotil in mu s kopitom puške razbil glavo. Nihče ga ni videl, nihče mogel pojasniti, kje tiči skrit. Karabinjer je tudi patra Trampuša zaman iskal. Srdit je potem na poveljstvu robantil toliko časa, da so se odločili, da bodo zahtevali za grešnega brata kazen.

Da bi rešili čast redovne halje, so se Italijani in pater prior sporazumeli, naj brat Alfred brez vsakega hrupa odsedi štirinajst dni hišnega zapora. O tem sklepu je pater prior uradno obvestil tudi mene.

Po božiču je usmiljeni brat Alfred svoj nravstveni dolg odrajtal v največji tišini.

Ta, prva huda preizkušnja, ki je bila za nas koristna šola — od takrat smo v borbi s tujcem izgubili le še enega človeka in še tega, ker ni imel ušes za pametno besedo — je bila naša prva zmaga nad tisto vekovno kreaturo, zloveščim snovalcem zgodovinske tragičnosti, ki mu pravimo zdaj Efialtes, zdaj Brutus, zdaj zopet Judas in ki ima v zgodovini človeštva sploh sto imen in sto obrazov in ne pogine, pa naj se tisočkrat obesi in ga nravstveno ogorčeni človek v svoji pravični borbi tisočkrat pohodi in pokonča.